petrol-iş
Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri Sendikası

kadın

İki aylık dergi AĞUSTOS 2006 SAYI: 20

SERMAYEYE KARŞI ORTAK MÜCADELE

25. Dönem 8. Olağan Genişletilmiş Başkanlar Kurulu gerçekleştirildi....

PETROL-İŞ KADIN DERGİSİ ALİAĞA PETKİM'DEYDİ

ER MEYDANINDA BİR SARICAKIZ

Türkiye'nin kadın aşıklarından İlkin Manya ile söyleşi

ŞİDDET EVİN MAHREMİNE GÖMÜLMESİN

CEDAW Sivil Toplum Yürütme Komitesi'nden Nazik Işık'la Söyleşi

İÇİNDEKİLER

Merhaba (3)

Sermayeye Karşı Ortak Mücadele (4)
Petrol-İş Sendikası 25. Dönem 8. Olağan Genişletilmiş Başkanlar Kurulu'ndan

Bize Resmen 'Gidin Evinize Dantel Örün' Diyorlar (5)
PETKİM Aliağa'dan Petrol-İş Üyesi Kadınlarla Söyleşi

Sadece Hakkımızı İstiyoruz (9)
Kadıoğlu Kozmetik Fabrikası'nda Sendikalaşma Mücadelesi Veren Kadınlar

Üretimde Çalışan Kadın Sayısı Artmalı (10)
Aliağa Şube Yönetim Kurulu Üyesi Adalet Kul ile Söyleşi

Bazen 'Bugün Grev Yapayım' Diyorum (13)
Aliağa PETKİM'den Üye Eşleri

Türkiye'de Kadın Sorunu Değil, Erkek Sorunu Var (17)
Bağımsız Bir Türkiye için Kadın Girişimi'nden Kadınlar

Sendikal Bağlılık ve Güven" (19)
Sendikal Bilinç / Hazırlayan: Yard. Doç. Dr. Betül Urhan

Oy Hakkı İçin Londra Sokaklarında... (21)
Tarihten Kadın Sesleri / Hazırlayan: Doç. Dr. Serpil Çakır

Er Meydanında Bir Sarıcakız (23)
Türkiye'nin Kadın Aşıklarından İlkin Manya ile Söyleşi

Şiddet Evin Mahremine Gömülmesin (25)
CEDAW Sivil Toplum Yürütme Komitesi'nden Nazik Işık
Şiddete Karşı Uluslararası Dayanışmayı Anlatıyor

Fazla Çalışma, Nereye Kadar? (27)
Haklarımız / Hazırlayan: Petrol-İş Sendikası Hukuk Müşaviri Av. Serap Özdemir

Yaz Aylarında Beslenmenize Önem Verin (28)
Sağlık Köşesi

Evet, Mutfakta Birileri Var! (30)

Eşitlik ve Adalet Peşinde Bir Kadın İşçi: Adelheid Popp (32)

Rodin İstanbul'daydı (34)

Güzellik (35)

Petrol-İş Kadın Dergisi

Ağustos 2006 / Sayı 20

Petrol-İş Merkez Yönetim Kurulu
Mustafa Öztaşkın / Genel Başkan
Mustafa Çavdar / Genel Sekreter
Adnan Özcan / Genel Mali Sekreter
İsmet Yiğit / Genel Örgütlenme ve Eğitim Sekreteri
Mehmet Güray / Genel Yönetim Sekreteri

Türkiye Petrol Kimya Lastik Ýþçileri Sendikasý
adýna sahibi:
Genel Baþkan Mustafa Öztaþkýn

Yazýişleri Müdürü
Mehmet Yılmaz

Genel Yayın Yönetmeni
Necla Akgökçe

Editörler
Necla Akgökçe, Selgin Zırhlı Kaplan

Tasarým ve Uygulama
Selgin Zýrhlý Kaplan

Ýdare Yeri:
Altunizade Mah. Kuþbakýþý Cad. No: 25 Altunizade
81180 Üsküdar/ÝSTANBUL
Tel: (0216) 474 98 70 (10 hat)
Faks: (0216) 474 98 67

Baský:
Bileşim Matbaası
Bileşim Yayıncılık, Fuarcılık ve Tan. Hiz. San. ve Tic. AŞ
Barbaros Cad. No: 11 4. Levent / İstanbul
Tel: 0212 324 44 43

Web Adresi: www.petrol-is.org.tr

e-posta: merkez@petrol-is.org.tr

Yerel Süreli Yayın
(Petrol-Ýþ Dergisi'nin özel ekidir.)

25 Ağustos 2006'da basılmıştır.

Merhaba

Dünya ve Petrol-İş açısından önemli gelişmelerin olduğu günlerde yeniden karşınızdayız...

Ortadoğu'daki Amerikan destekli İsrail saldırganlığının sivilleri, küçücük çocukları hedef aldığı, savaşın Demokles'in kılıcı gibi tepemizde dolaştığı bir ortamda umudumuz yine barış için hareket eden, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm ezilenler. Seslerimizin birbirlerine karışıp daha gür çıkması için çaba sarf etmemiz gerekiyor.

Sendikamız Petrol-İş ise kazanımlarını kaybetmeme konusunda kararlı. 22-23 Haziran tarihinde KKTC'de yapılan 25. Dönem 8. Olağan Genişletilmiş Başkanlar Kurulu Sonuç Bildirisi'nde de bu tutum açıkça vurgulandı. Konuyla ilgili haberi gündem sayfamızda bulabilirsiniz.

TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi konusunda sendikamız hukukun üstünlüğünü savunmaya devam edecek. Geçtiğimiz günlerde BOTAŞ'ta vaat edilmesine rağmen sendikamıza üye olan arkadaşların ücretinde arttırıma gidilmedi, bunun üzerine 2 bin BOTAŞ işçisi sorunlarının çözülmesi için eylem yaptılar. Petrol-İş Sendikası BOTAŞ'ta her türlü eşitsizliğin giderilmesi için elinden geleni yapmaya kararlı.

Yönetici Temsilci Eğitimleri kapsamında Haziran'da yapılan eğitimlerde biz de Petrol-İş Kadın olarak, toplumsal cinsiyet ve kadın üyelerin sayısı ve talepleri hakkında arkadaşlarımızı bilgilendirdik. Bu çalışmaların ayrıntılandırılıp zenginleştirilmesiyle sendikamız bu alanda bir ilke daha imza atacak... Çünkü Türkiye sendikal hareketi içinde ne yazık ki toplumsal cinsiyet çalışmalarına henüz pek rastlanmıyor.

Geçen sayımızda PETKİM'de de üyelerle, üye eşleriyle, sendika çalışanları ile söyleşi yaptığımızı, gelecek sayı yayımlayacağımızı yazmıştık. Aliağa söyleşilerini bu sayımızda yayımlıyoruz... Keyifle okuyacağınızı umut ediyoruz…

Ankara'da çalışma yapan kadınlar ve kadın örgütleri Nazik Işık adını yakından bilirler. Uzun süredir kadın istihdamından kadına yönelik şiddete kadar pek çok konuda çalışan Nazik arkadaşımızla, TCK'daki değişikliklere rağmen yakıcı bir sorun olarak varlığını sürdüren kadına yönelik şiddet konusunu ve konuyla ilgili dayanışma çalışmaları kapsamında Kafkasya'ya yaptığı ziyareti konuştuk.

Bu sayımızın diğer konuğu ise bir kadın aşık: Aşık Sarıcakız. Er meydanı olarak değerlendirilen aşıklık alanında yaşadıklarını ve sanatçı kimliği ile bu güne kadar yaptıklarını anlattı...

Kadın örgütleri Petrol-İş Kadın Dergisi'ni seviyor ve benimsiyorlar... Biz de her sayımızda mümkün olduğunca onlara yer vermeye çalışıyoruz... Bu sayımızda bir girişim var: Tam Bağımsız Türkiye İçin Kadın Girişimi...

Betül Urhan hocamız sendikalar, Serpil Çakır hocamız da kadın tarihi alanında ufkumuzu açmaya devam ederken, uzmanlarımız da hukuk alanında bizleri bilgilendirmelerini sürdürüyorlar...

Mutfağımız, güzellik sayfalarımız yine taze ve yararlı haberlerle dolu…

Avusturya Kadın Hareketi'nde ve işçi sınıfı mücadelesinde önemli yer tutan kadın önderlerden Adelheid Popp'un hayat hikâyesini ilgili sayfalarımızda bulabilirsiniz...

Kültür-Sanat köşesinde İstanbul Sabancı Müzesi'nde açılan dünyaca ünlü heykeltıraş Rodin'in sergisine yer verdik... Konu sadece sanat değil elbette...

Hastalık ve sağlık, yaşamın iki yüzü... Petrol-İş Kadın'ın başlangıçta yayın koordinatörlüğünü yapan ve bu sürece büyük emeği geçen Erhan Kaplan arkadaşımız zor günler atlattı. Onun bir an önce sağlığına kavuşup tashihler hususunda bizi uyarmasını bekliyor, büyük geçmiş olsun diyoruz.

Bizden galiba bu kadar, yeni bir sayıda buluşmak umuduyla, hoşçakalın!

Sermayeye karşı ortak mücadele

Sendikamızın 25. Dönem 8. Olağan Genişletilmiş Başkanlar Kurulu toplantısı, 22-23 Haziran 2006 tarihlerinde Girne'de, Merit Crystal Cove Oteli'nde gerçekleştirildi. KKTC'nin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sonay Adem'in yanı sıra pek çok konuk sendikacının da katıldığı toplantıda Türkiye'nin, sendikal hareketin, Petrol-İş'in sorunları tartışıldı, emek hareketinin ortak mücadelesine vurgu yapıldı

Petrol-İş Sendikası, Türkiye'de sendikal hareketi ilgilendiren tartışmaları şekillendirme, hareketin gündemine katkıda bulunma, dünya sendikal hareketindeki gelişmeleri ülkeye taşıma açısından önemli bir işlev görüyor. Sendika içi demokrasi olmadan bu işlevlerin yerine getirilmesi elbette çok zor…

Bu çerçevede ülkeyi, sendikaları ve Petrol-İş'i ilgilendiren sorunları tartışmak, bu konularda fikir ve tutum üretmek için toplantılar yapılıyor…

Sendikamızın Genişletilmiş Başkanlar Kurulu Toplantıları, bu toplantıların en iyi örneğidir…

22-23 Haziran tarihinde Girne'de Merit Crystal Cove Oteli'nde sendikamızın 25. Dönem 8. Olağan Genişletilmiş Başkanlar Kurulu toplantısı yapıldı. KKTC'nin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sonay Adem'in yanı sıra, CTP milletvekili Ali Barçın, aynı zamanda milletvekilleri de olan Turizm Emekçileri Sendikası Genel Başkanı Bayram Karaman, Dev-İş Genel Başkanı Ali Gülle, Kıbrıs Türk Amme Memurları Sendikası Genel Başkanı Ali Seylani, Dev-Genel İş Genel Başkanı Hasan Felek, Dev-İş Genel Sekreteri İsmail Özbarış da katıldılar. Toplantıda ekonomide yaşanan kriz, sendikal hareketin durumu, Sosyal Güvenlik ve Genel Sağlık Sigortası Yasa Tasarısı gibi genel politik ve ekonomik konuların yanı sıra BOTAŞ, TÜPRAŞ, TPAO ve Gübre fabrikaları gibi sendikamızın örgütlü olduğu işyerlerindeki sorunlar da tartışıldı. Açılış konuşmasında Genel Başkanımız Mustafa Öztaşkın, AB sürecinde ve uluslararası siyasette Kıbrıs'ın rolüne vurgu yaptıktan sonra Türkiye ekonomisinde yaşanan krize de değinerek "Reçetesi İMF ve Dünya Bankası tarafından yazılan ve AKP Hükümeti tarafından ısrarla uygulanmaya çalışılan bu ekonomik programın artık sonuna gelinmiştir. Sendikalar olarak ekonomide yaşanan olumsuzlukların faturasının bir kez daha emekçilere kesilmesine müsaade etmemeliyiz. Uyarılarımızı şimdiden yapıp, olası bir kemer sıkma politikasına karşı ciddi tepkiler örgütlemeliyiz" dedi.

Toplantı sonunda yayımlanan Sonuç Bildirisi'nde KKTC'ye uygulanan tüm izolasyonların kalkması gereğinin altı çizildikten sonra 'birleşik bir Kıbrıs'ta iki halkın eşit temsili sağlanmalıdır' denildi.

Sonuç bildirisinde AB sürecinde emek örgütlerinin sürece müdahale edebilecek araçları yaratma zorunluluğu üzerinde duruldu. Bu süreçte emeğin hakları açısından Türk-İş'e önemli sorumluluklar düştüğü de belirtildi.

Dikkat çekilen noktalardan biri de Sosyal Güvenlik ve Genel Sağlık Sigortası Yasa Tasarısı'ydı. Emeklilik koşullarını ağırlaştıran, bütün sağlık hizmetlerini sadece parası olana mahsus hale getiren bu yasaya karşı emek örgütlerinin ortak bir karşı duruş sergileyemedikleri gerçeğinin altı çizildikten sonra, başta Türk-İş olmak üzere tüm emek örgütlerinin bu konuda özeleştiri vermeleri gerektiği vurgulandı.

Sendikalaşmanın önündeki tüm engellerin kaldırılması ve 2821-2822 sayılı yasa tasarılarının acilen çıkartılması sonuç bildirisinin önemli vurgularından biriydi.

Sendikamızın özel sorun alanlarına da dikkat çekilen sonuç bildirisinde BOTAŞ'daki ücret eşitsizliklerinin giderilmesi için ne lazım gelirse yapılacağı belirtildikten sonra Türk-İş'in hükümetle yaptığı son görüşmede dile getirdiği "Tüm geçici işçilerin ayrımsız ve gecikmeksizin kadroya alınması talebi" de altı çizilerek vurgulandı.

TÜPRAŞ'ın özelleştirilmesi sonrasında, gelinen aşamada yapılması gerekenin kesinlikte hukuku savunmak olduğu belirtildi…

Petrol-İş 25. Dönem 8. Olağan Genişletilmiş Başkanlar Kurulu sonuç bildirisi, "*Bugün ülkenin dört bir yanında ve Petrol-İş'in örgütlü olduğu tüm işyerlerinde mücadele yürüten işçi sınıfımızı selamlıyoruz. İşçisiyle işsiziyle, emeklisiyle çalışanı ile tüm emekçilerle birlikte sermayeye karşı ortak mücadele yollarının bulunması için sendikamızın elinden gelen her şeyi yapacağını bir kez daha beyan ediyoruz.*" mesajı ile sonuçlandırıldı.

Bize resmen 'gidin evinize dantel örün' diyorlar

PETKİM Aliağa'da çalışan arkadaşlarla öğlen arası söyleştik... PETKİM'li olmayı kimlik edinmiş, haklarının bilincinde gelecek idealleri olan kadınlardı. İşçilik meselelerinin yanı sıra kadınlık meselelerini de konuştuk... Çünkü kadın işçilerin cinsiyetlerinden kaynaklanan ve çözümü en son sıraya atılan önemli sorunları da vardı.

Aliağa'ya gittiğimizde TÜPRAŞ özelliştirmesi gündemdeydi, o nedenle geçen sayımızda orada yapılan söyleşileri yayımlamıştık... Temsilci eğitiminde PETKİM'li arkadaşların bize sitem ettiğini duyduk... Aliağa'da da söylemiştik 'bu sayı TÜPRAŞ' diye, sanıyorum atlanmış. PETKİM'de 11-12 Temmuz 2006 Salı ve Çarşamba günleri emeklilik yoluyla işten atma, izinler, fazla mesailer, kısacası kurumun özel şirket gibi yönetilmesi karşısında eylem yapıldı. Söyleşide "düdük çalındığında biz dışarıdayız" diyen kadınlar da oradaydı sanıyorum. İşte onlarla yaptığımız sohbet....

Kendinizden bahsedin, medeni haliniz, çocuk var mı, yok mu, çalışmaya ne zaman başladınız?

Nursel Turan: PETKİM'de 1991'den itibaren temizlikçi olarak çalışmaya başladım. 15 yılın içindeyim ve PETKİM gibi bir kuruluşta çalışmaktan memnunum. 1989'da eşimi kaybettim, oğlumla birlikte yaşıyorum. O şimdi üniversitede okuyor.

Çalışmak ne anlam ifade ediyor sizin için?

Çalışmak güzel bir şey. Ekonomik özgürlüğünüz oluyor, kimseye bağlı olmuyor, istediğiniz her şeyi yapabiliyorsunuz. Ben, her zaman kadınların çalışmasından yanayım.

Çocuğunuz küçükken zorlanıyor muydunuz?

Çok zorluk çekmedim. Kayınvalidem vardı. Yine de bazı zorluklar yaşadım tabii, ama hayatta her şey zor. Göğüs germek lazım.

Çalışma yaşamında kadın olduğunuz için zorluklarla karşılaştınız mı?

İlk zamanlar tabii ki karşılaştım. Şimdi fabrikalar da evimiz gibi oldu.

Sendikalı olmak sizce nasıl bir şey?

Sendikalı olmak, Petrol-İş'li olmak çok güzel bir şey.

Kadınlara yönelik etkinlik yapılıyor mu sendikada?

Etkinlik değil de 8 Mart'larda kutlamalar yapılıyor. Eskiden hediye veriliyordu, şimdi sadece çiçek veriliyor.

Ebru Er: Ben de 1991 yılından beri PETKİM'de çalışıyorum. Odyologum, yani fabrikada çalışanlar için işitme testleri yapıyorum. Sekiz ay kadar önce boşandım. Biri 5. sınıfa giden, diğeri iki yaşında olan iki kızım var. Çocuklara ben bakıyorum…

Çalışma yaşamı kadınlara ne kazandırıyor?

Bir kadın mutlaka ekonomik hayatın içinde yer almalıdır. Şu anda burada bulunan birçok arkadaşım benimle aynı konumda, yani boşanmışlar. Ekonomik bağımsızlığımız olmasaydı çok kötü şeylere katlanmak zorunda kalacaktık.

Sendika ve sendikalı olma hakkındaki düşünceleriniz?

Sendika hakkında iyi de, kötü de düşüncelerim var. Ellerinden geldiğince bir şeyler yapmaya çalışıyorlar, ama bazı eksik kaldığımız noktalar da oluyor... Az önce kadın etkinliklerinin olmadığından bahsettik... Mesela temsilciliğe gelmek de bazen mesele oluyor. Burası daha çok erkek mekanı gibi.

Günseli: Eğer biz buraya her gün öğlen düzenli olarak gelirsek, bizi kabullenecekler. Bu bence sendikadan değil, bizden kaynaklanıyor.

Ebru Er: Olabilir, ben kimseyi suçlamıyorum, ama bu-

rasının erkek ortamı olduğu da gerçek. Şu anda sendika delegesiyim ve bu benim ikinci dönem delegeliğim.

Siz mi önerdiniz, yoksa size önerildi mi?

İlkinde ben istemiştim. Bu dönem teklif onlardan geldi. Çocuğumun küçük olduğunu söylemiştim, ama yardım edeceklerini söylediler ve delege oldum.

Delege olmak ek sorumluluklar yüklüyor mu?

Tabii ki, toplantılar, konuşulacak konular var, bunlar genellikle iş saatlerinin dışında oluyor... Vakit darlığı var, ama insan bir taraftan da mutlu oluyor.

Hem çocuklar, hem iş, hem de sendikal görevler, nasıl yetişiyorsunuz?

Yetişiyorum. İlk dönemde çok zorlanmıştım. O zaman evliydim ve bazı şeylere katılmam sorun yaratıyordu.

Katılmanızı istemiyor muydu eşiniz?

Elbette, sendikaya girmeyeyim, aday olmayayım, faaliyetlerde bulunmayayım, çok ön plana çıkıp göz önünde olmayayım istiyordu. Oysa ben aktif bir kadınım. Sendikal faaliyet dışında benim folklorum, voleybolüm var. Şu anda bu açıdan çok rahatım. Hepsine zaman ayırabiliyorum.

Serap Keskin: Planlama Müdürlüğü'nde işlem sorumlusu olarak çalışıyorum. Evliyim, bir oğlum var. Toplumumuzda sendika ya öcü, ya da çaresiz insanları bir araya getiren bir kurum gibi algılanıyor. Bizde üniversite mezunu arkadaşlar kapsam içinden kapsam dışına geçtiler. Hiç irdelemeden, sormadan, paldır küldür bir geçiş yaptılar. Sanki sendikalı olmak küçültücü bir şeymiş gibi. Sendikalaşma, bilinçli olmakla ilgilidir. Ben tezimde Fransa'da özelleştirmeye geçiş sürecini izlemiştim. Sivil toplum örgütlerinden çok korkuyor hükümet. Onların desteğini almadan bir karar alamıyor. Ama sivil toplum örgütlerinde, sendikalarda çalışanlar, haklarının bilincindeler. Ben sendikalı olduğum için gurur duyuyorum, çünkü tek başınıza bir şey yapamazsınız, hayatta tek başınıza bir hiçsiniz. Bir araya gelince hükümeti, bakanınızı, işvereninizi denetleyebilirsiniz, onlar denetlendikçe istedikleri gibi at koşturamazlar. Sendikacılığı bilinçli, aklı başında olan insanların yapması gerektiğine ve bu işe çok ciddi bir biçimde eğilinmesi lazım geldiğine inanıyorum. Petrol-İş bunu yapıyor. Özelleştirme ile ilgili yürütülen mücadele bunun çok iyi örneği. Donkişot gibi tek başına mücadele yürütüyor. Bu açıdan sendikamızla gurur duyuyorum. Geleceğimizi düşünmemiz lazım. Bu burada kalmaz, arkasından yoksullaşma gelir.

Kadınların sendikal eğitimlere katılması hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bilinç de eğitimle ilgili. Kadınlar eğitmeye çok yatkındırlar. Çocuğumuzu, erkekleri, çevremizi, durmadan birilerini eğitiyoruz. Dolayısıyla eğitim bize has bir şey. Ben bu sorumluluğu duyduğum için dört sivil toplum örgütüne üyeyim. Sendikal eğitime gelince, kadınlar sendikal eğitimlere katılmalı, bu konuda desteklenmelidir.

Günseli Çalışkan: İdari İşler'de memur olarak çalışıyorum. Evliyim, iki oğlum var. TÜPRAŞ ve PETKİM iki önemli tesis ve biz uzun süredir bir mücadele içindeyiz. Üzerimizde korkunç bir baskı var. Yalnız kadın olarak değil, çalışanlar olarak da üzerimizde büyük bir baskı hissediyoruz. Bu hükümetle ilgili dertlerimiz var. Burayı küçük bir Türkiye olarak görüyorum. Türkiye üzerinde nasıl baskı varsa, burada da aynı şekilde baskı var. 20 yıldır PETKİM'de çalışıyorum... Yıllardır sendikanın içindeyim. 1998'de üst kurul

delegesi oldum. Sendikalı olmayı, örgütlü olmayı seviyorum arkadaşım. Örgütlü olmak bir ayrıcalık deniliyor ya, o görüşe sonuna kadar katılıyorum.

Kadınları sendikal eğitimlere katma konusunda ne düşünüyorsunuz?

Kadınların aile ile ilgili sorumlulukları var, ama ben pek çok kadın arkadaşın eğitimlere katılacağını, katılınca da iyi olacağını düşünüyorum. Biz 1998'in 8 Mart'ında Yalova'ya gittik ve çok iyi bir eğitim aldık orada. Mutlaka bu tür eğitimler yapılmalı...

Ayrıca kadın hakları konusunda da kadınlar bilinçlendirilmeli... Türkiye'de kadınların yasal hakları neler, onları bile bilmiyoruz. Kadınların öncelikle bu konularda bilinçlendirilmeleri gerekir.

Sendikalarla ilgili bilinçlendirme faaliyetleri de gerekiyor galiba?

Tabii ki, sendikanın ne olduğu kadınlara anlatılmalı. Kadınlara özel eğitim verilmedi hiç bu konuda. 8 Mart'larda bir gün, gece düzenlensin, elimize çiçek verilsin, eğlenelim, göbek atalım istemiyorum. Sendikamızın tesisleri var... Tüm şubelerden kadınlar toplanarak buraya gitmeli ve 8 Mart'ta seminerler düzenlenmeli. Şu anda yapılanlar, bir karanfil ve şiir dinletisi. Bu bana yetersiz geliyor.

Evlilik, annelik, iş yaşamı, bunlar hakkında da bir şeyler söyleyebilir misiniz?

28 yıllık evliyim. Kendimi bildim bileli evliyim ve anneyim. Bir oğlum 27, diğeri 24 yaşında. Çalıştım, onları büyüttüm. Eşim var tabii, ama eşler ne kadar yardımcıdır, iyi bilirsiniz. İki gözleriyle bakarlar ve kafa sallarlar, çok yardımcılardır yani. Halimden galiba yine de memnunum.

Hacer Kaytaz: Eşimden ayrıyım. Dört çocuğum var. Üçünü evlendirdim... Şu anda yanımda bir çocuğum kaldı. 29 yıllık evliydim, üç yıl oldu evliliğimi bitireli. Çocuklara hep ben baktım... Evlilik boyunca şiddet dahil her şeye boyun eğdim. Hastaydı baktım, iyileştirdim, onu emekli ettim. Sonra baktım, bir hiç yerine konmuşum, ayrıldık. Sendikalaşma çok iyi bir şey bence. İşçi ve sendika el ele verip, örgütlenip hep beraber olunursa çok güzel bir yere varılır. Ama eylemlere, sendikanın toplantılarına herkes bir köşede durup katılmazsa, hiçbir yere varılmaz. TÜPRAŞ elden gittiyse ya da gidiyorsa, PETKİM de hayda hayda gider. Örgütlenip sendikaya güvenip onun arkasından gidersek bize hiçbir şey olmaz. İşçiler birlik olmalı. Bakın Telekom gitti, Demir Çelik gitti hepsi gitti elimizden. Türkiye'de gençlerimiz, çocuklarımız için yeni işyerleri açılıyor mu? Hayır... Burada da geçici işçi olarak çalışan arkadaşlarımızın çoğu işten atıldı.

Nasıl yani?

1993-1994'te müteahhit elemandık... Sonra geçici işçi olduk, şimdi onu da elimizden

almaya çalışıyorlar. Her an kapı önüne konulacağız diye korkuyoruz. Arkadaşlarımız dertlerini ifade etmekten, anlatmaktan korkuyor, sendikanın kapısına gelemiyorlar.

Siz de mi geçici işçisiniz?

Evet, 19 yıldır geçici işçi olarak çalışıyorum. Sendika üyesiyim... Sendika bize destek verdiğinden beri biz onu bırakmadık. Birbirimize destek olup, örgütlenip sorunlarımızı aşalım diyorum ben. İşte burada da dertlerimizi anlatıyoruz... Burada konuşmazsak, derdimizi anlatmazsak kim anlar bizi... Ekonomik özgürlüğümüzü koruyalım, işimizi kimseye vermeyelim.

Dilek Yelkenci: PETKİM-deki kadınları istatistiğe vursanız yüzde 40'ının eşinden ayrılmış olduğunu görürsünüz. Galiba burada çalışan kadınlar çok güçlü, araştırma yapmak lazım tabii.

Siz de mi ayrıldınız?

Ben de ayrıldım. Şiddet vardı, geçimsizlik vardı, 22 yıl sonra ayrıldım. Daha sonra ikinci kez evlendim. İkinci evliliğimde çok mutluyum ama.

Çocuk var mı?

Var, iki çocuğum var. İkisi de yetişkin, kendi kendilerine bakıyorlar.

Serpil Tapari: Ben de eşimden ayrıldım... Aynı işyerinde çalışıyorduk... Dostça ayrıldık. Sinirlerimiz kaldıramadı birbirimizi. Her zaman sinirlerim bozuk, düşünün 15-20 yıldır çalışıyoruz, kadro verilmiyor. Mesela şu anda dışarıdan işçi alındı. Önce bize bak bakalım... O kadar emek vermişiz buraya, al bizleri kadroya... Geçici işçiyseniz, bir ay ücretsiz izne çıkarıyor. Ücretsiz olduğunuz dönemde, hem sigortanız ödenmiyor hem para alamıyorsunuz... Hükümetin işçilere yönelik politikaları yanlış. Fransa'daki gösterileri izledim televizyonlarda, hayran kaldım. Küçük bir İş Yasası değişikliğinde bütün halk sokağa çıktı. Direndiler ve kazandılar. Bizde bu yok.

Günseli: Arkadaşlar burada bulunanların hepsi geçici işlerde çalıştı. 19 sene ben personelde çalıştım. Ondan sonra atıldım ve sürüldüm. Şimdi İdari İşler'deyim. Hükümetlerin yaptığı yatırım finansman programı var. Bu program diyor ki, geçici işçiler, bir ay ücretsiz izinlidir. Sendika bir şey yapmıyor deniliyor ya, sendika bir yere kadar bir şey yapabiliyor. Yasaların değişmesi lazım...

Yücel Güntan: 24 yıldır PETKİM'de Mekanik Bakım'da teknisyen olarak çalışıyorum. Genelde şanslı kesimdenim. Kadrolu olarak girdim ve çalıştığım yerlerden de memnun kaldım. Beni en çok özelleştirme kaygılandırıyor. Ben bir anneyim, iki kızım var. Onların geleceği beni çok korkutuyor. Çocuklarımıza nasıl bir gelecek hazırlıyoruz. Çok az bir kesim bu durumlara tepki veriyor veya tepki veren kesimler de birbirinden habersiz. Kadınlar bu konuda bir şeyler yapabilir. TÜPRAŞ, Telekom veya ne bileyim PETKİM özelleştirmelerine karşı çeşitli kadın dernekleri bir araya gelerek özel bir tepki verebilirler. Biz burada tepki veriyoruz, ama azınlıkta kalıyoruz. Diğer sektörlerdeki özelleştirmelerde de öyle, onlar da kendi başlarına kalıyorlar... Ortak tepki veremiyoruz. Ortak tepki gerekli, beklentim o... Çocuklarım için iyi bir gelecek, bunun için de daha yüksek bir ses istiyorum.

Tülay Melez: Ben de 15 yıldır çalışıyorum. Evliyim, bir oğlum var. Ben de çocuğumun, çevremde bulunan genç insanların geleceği için kaygı besliyorum. Biz örgütlü bir biçimde mücadele edip bir yere varamazsak, çocuklarımızın durumu bizden daha beter olacak. Ciddi bir sendikasızlaştırma süreci yaşanıyor çünkü. Yarın beni çok korkutuyor...

TÜPRAŞ, PETKİM bizim malımız, başkalarına verilsin istemiyorum. Bunlar stratejik açıdan önemli tesisler ve tek tesisler, o nedenle yerli veya yabancı kimseye verilmemeli. Özerkleşmeye karşı değilim ama özelleştirmeye karşıyım.

Ülfet Çakır: Ben de arkadaşların söylediklerine katılıyorum. Stratejik Planlama bölümünde 13 yıldır çalışıyorum. Çalışma ortamından çok memnunum. PETKİM'i de çok seviyorum... Çocuğum yok. 13 yıldır tüm eylemlere katılırım.

Birkaç kişi birden: Biz burada düdük duyduğumuzda dışarıya çıkan grubuz.

Yücel: Ben Çınarlı Meslek Lisesi'nde okudum. 12 Eylül öncesinden de, 17-18 yaşından beri eylemlere katılırım... İlk sendikalaşma dönemimizi de hatırlıyorum. Sahadaki arkadaşlar bu konuda bilinçli arkadaşlardı. Biz burada şanslıyız, arkadaşların büyük bir kesimi eylemleri destekliyor. Bir birlik var. Bu yüzden işyerimizde sesimiz daha güçlü çıkıyor.

Binnaz Çetin: Daire Başkanı Sekreteri'yim... Eşimden ayrıyım. İki çocuğum var. Çocuklarıma ben bakıyorum. Arkadaşlar benim söyleyeceklerimi de ifade ettiler esasında, ben de PETKİM'i çok seviyorum. Ben de her verilen desteğe, eyleme katılıyorum. Fakat, eylemler biraz daha farklı olmalı bence.

Nasıl olmalı?

Dünyadaki eylemlere bakarsak bizim yaptığımız eylemler çocuk oyunu gibi komik geliyor. Destek vermek açısından katılıyorum. Ama son dönemlerde isim alınmaya başlandı, 'kim katılıyor, kim katılmıyor' diye. Bu da çok rahatsız ediyor bizi.

Reyhan Derviş: 1983 yılından beri muhasebede çalışıyorum. Çalışmak kadınlar için çok önemli. Ben de eşimden ayrıldım. İşten çıkarmalarda 'bekâr' kadınları ve 'eşi burada çalışan' kadınları tercih ediyorlar genellikle. Kadınlar halkanın zayıf noktaları. Bu bence ayrımcılık... Eskiden bunu daha az hissederdim, şimdi daha fazla hissetmeye başladım. Şu anda saha içi 50, saha dışı 48 yaş protokolü var. O protokole göre emekli oluyorsun. Ben 64'lüyüm, 42 yaşındayım. Yaşı benden büyük olanlar da var. İşten çıkaramadıkları, iş akdimi fesh edemedikleri için beni zorluyorlar. İş verilmiyor, psikolojik baskı yapılıyor. Re'sen izne çıkarılıyorum. Ama ben kartımı basıp çalışıyorum, direniyorum yani... En ufak bir sorunda sendikaya geliyor, fikir alıyorum... Tek olarak hiçbir şeysin çünkü. 48 yaş protokolünü iki yıl önce koydular ama iptal edildi. Şimdi tekrar delmeye çalışıyorlar... Bir kez delindiğinde de bu işin çorap söküğü gibi arkası gelecek, onlar da bilmiyorlar bunu... Ama direniyoruz.

Özürlü kadrosunda çalışıyorum. Tüm eylemlere katı-

lıyorum, minübüse bile binmiyorum, yürüyorum, görüneyim istiyorum. Bizim güçlü olmamız çok önemli. Özelleştirmelerle halkın olan şeyi birkaç zenginin eline veriyorsunuz. 'Zarar ediyor, dünya özelleştirmeye gidiyor' deniliyor. Ama her şeyin temelinde insan vardır, her şey insanın yararına olmalıdır.

Emekli olmayı ücretiniz düşecek diye mi istemiyorsunuz?

Ben tek başıma değilim. Çevremde bana destek olacak insanlar var. Emekli olunca belli bir gelir kaybı yaşayacağım tabii ki. Bu önemli değil, çalışmak varoluş biçimi de aynı zamanda. Ayrıca en verimli çağındasın, ama 40 yaşın üzerinde ve kadın olduğun için dışarıya çıktığında da iş bulamayacak haldesin.

Serap: Bu yaşadıklarımız esasında dibe vurduğumuzun da bir göstergesi. Beş bin kişinin çalıştığı bir yer PETKİM, yarın burası satıldığı zaman belki üç yüz kişi çalışacak, belki de kapatılacak. Ne olacak bu kadar insana ve ailesine, çocuklarına? Diyorlar ki "400 milyon lira aldığınız için şükredin". Nefes alın yani sadece o size yeter, demek istiyorlar. Bu size yetsin ki bir avuç insan zengin ve mutlu olsun. Hollanda'ya gitmiştim, orada insanlar işsizlik yardımı alıyorlar... Çünkü sosyal devlet hâlâ var... Türkiye'de sosyal devleti bitirdiler.

Sosyal devlet olsa, insan iş kaybı tedirginliği yaşamaz.

Ebru: Bizim revirde Sekretarya kısmında çalışan arkadaşlarımızı aldılar. Sadece sağlık personeli çalışacak dediler. Tamam çalışın, ama yazışmaları kim götürecek? 'Ebru hanım, siz bu işleri yaparsınız' diyorlar. Ben altı kişinin yaptığı işi yapıyorum. Kimseye sesimi duyuramıyorum, yapmayacağım demiyorum...

Günseli: İki yıldır burası Afganistan'a döndü, Taliban rejimindeki gibi kadınlara saldırıyorlar. Sürekli kadınları bir yerden bir yere gönderiyorlar. Kaderimiz iki dudaklarının ucunda. Ebru Odyolog, niye yazı işleri yapsın? Buradaki kadınların çoğu bilinçli... Öyle olunca direkt kadınlar hedef alınıyor, 'gidin evinizde oturup dantel örün' diyorlar bize resmen. İşin özeti bu... Ama direneceğiz elbette...

"Sendikanın mutfağındayım"

Nurten Güngör Aliağa Şubesi'nde sekreter olarak görev yapıyor... Orada olduğumuz süre boyunca, o kadar işi gücü arasında bizim işimizi kolaylaştıran her türlü ayrıntıyı atlamadan yerine getirdi. Kadındı, sendikal görev yapıyordu, işini çok seviyordu… Ona da uzattık mikrofonu.

Kaç yıldır sendikada görev yapıyorsunuz, işinizden memnun musunuz?

Şube ilk açıldığı günden bu yana çalışıyorum. 20 yıl doldu.

Sadece çalışayım da bir işim olsun diye girmedim buraya. Sendikada çalışmayı çok seviyorum. Sendikalarda çalışmak ağır bir iş. Kendimi işime göre ayarlıyorum... Sendikal çalışmada saat mefhumu yoktur. Benim de yok. Bekâr olduğum için avantajlıyım elbette. Bana 'nerede kaldın, sendika da ne oluyormuş' diyen yok.

Kiminle kalıyorsunuz?

Annemle birlikte kalıyorum...

Buradaki işin dışında eylemlere de katılıyor musunuz?

Eylem periyodu olduğu zaman hep birlikte arkadaşlarımızın eş ve çocukları ile katılıyoruz hatta annem bile katılıyor.

Son dönemlerde TÜPRAŞ özelleştirmesini takip ediyoruz. Sendikamızın aldığı tüm kararlara katılıyoruz. Biz de sonuna

kadar bize düşen fedakârlığı göstereceğiz. Ben burada da iletişimle ilgili tüm işleri yapıyorum.

Sendikalarda çalışmak nasıl bir şey?

Aliağa Şubesi gerçekten çok büyük bir şube, burada işimiz çok. Sabah sekiz akşam beş değil bizim mesaimiz. Annemle birlikte yaşadığım için o benim çalışma tempoma alıştı. Bana destek veriyor. Son bir yıldır, sağlık problemi yaşamasına rağmen bana "aman benim için sakın olman gereken yerlerden geri kalma" diyor.

Sizce çalışmak kadına ne kazandırıyor?

Hayatı daha farklı görüyorsunuz, kendiniz üretiyor, kendiniz kazanıyor, kendiniz tüketiyorsunuz. Her şey sizin elinizde olduğu için yaşamdan büyük keyif alıyor, yapmanız gerekenleri de yaptığınız için çok mutlu oluyorsunuz.

Ev işlerini de siz mi yapıyorsunuz?

Evet, kendim yaparım, büyük bir keyif alırım ev işlerinden. Bana ne iş yapıyorsunuz diye sorulduğunda, 'sendikanın mutfağındayım', diyorum. Üretim merkezindeyim, malzeme topluyorum, hazırlıyorum, pişiriyorum, sonra hazırladıklarım vitrine çıkıyor... Sendikalarda görev yapmak gerçekten de büyük ayrıcalık. Olağanüstü günler yaşıyoruz. Bu dönemde burada yapılan haberleşme, bilgi alışverişi, yazı üretme gibi işler özel önem taşımaya başlıyor.

Sadece hakkımızı istiyoruz

Kadıoğlu Kozmetik Fabrikası'nda işveren, işçilerin en temel Anayasal haklarından biri olan örgütlenme haklarını çiğniyor. Haklarının takibi konusunda kararlı olan kadın arkadaşlarımızla basın açıklaması eylemi sırasında konuştuk.

Kadıoğlu Kozmetik, Bayrampaşa'da bulunan bir kozmetik firması... Şimdilerde eski Doğu Bloku ülkelerine açılıp genişlemekle meşgul... Daha fazla kârın daha yoğun sömürü ile ne kadar yakından ilişkisi olduğunu yıllardır yaşayarak görüyoruz... Kötü iş yaşamı koşullarını düzeltmenin yolu ise elbette sendikalaşmadan geçiyor... İşte Kadıoğlu Kozmetik'te çalışan arkadaşlarımız da yaşamı biraz daha yaşanılır kılmak için en doğal yasal haklarını kullanarak, sendikaya üye olmaya başlıyorlar. Sendikamızın İstanbul 1 No'lu Şubesi'nin 22 Haziran tarihinde yetki tespiti için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na başvurmasına karşın işveren, uzlaşmaya yanaşmıyor. Yasaları çiğneyerek sendikaya üye olan işçileri zorla istifa ettirmeye çalışıyor.

Ancak üyelerimiz bütün baskılara rağmen sendikadan istifa etmemek için direniyorlar.

27 Haziran 2006 günü firma önünde işten çıkışta toplanan işçiler bir basın açıklaması yaptılar... "Atılan işçiler geri alınsın!", "Susma haykır. Sendika haktır!", "Kadıoğlu işçisi yalnız değildir!" sloganlarının atıldığı eyleme Bayer, Mavi Jeans, Telekom, Tümtis ve Teksif işçileri de destek verdiler...

Eylem alanında kadın işçilerin sayısı bir hayli fazlaydı. Biz de oradaydık ve duruma direnen üç arkadaşımızla görüştük... Kızlar mücadeleye devam diyorlardı...

"Yola çıktık bir kere devam edeceğiz"

Fatma Temur: Dört buçuk yıldır burada çalışıyordum. Bir yıl sigortasız çalıştırıldım, daha sonra sigorta yaptılar. Girdiğimizden beri asgari ücretle çok kötü koşullarda çalışıyorduk. Cumartesi günleri de, akşam yediden sonra da mesai yapıyor, çoğu zaman da maaşlarımızı zamanında alamıyorduk... Kötü günlerinde onların yanında olduk. Soğuk kış günlerinde soba olmadığı için montlarla çalıştık yıllarca. Buna rağmen üretimi durdurmuyor, gayretle çalışıyorduk. Koşullarımızı iyileştirmek için tabii ki bir şeyler yapacaktık. Sendikaya üye olduk... Sonra bildiğiniz şeyler işte. Benim çıkarılma tutanağımda "bölüm şeflerinin verdiği görevleri yerine getirmemek" gibi bir neden yazılıydı. Gerçek neden onların şartlarını kabul etmememiz. Sendikaya üye olduğumuz için çıkarıldığımızı düşünüyorum. Beni çıkardıkları zaman tehdit de ettiler. "İmza at, maaşını ve fiş paranı öyle vereceğiz" dediler. Ben imza atmadım . Tazminat vermediler. Yalnızca normal ücretimi alabildim. Fiş paramı bile vermediler. İçeride hayvan muamelesi görüyorduk. Patronlar gelip, bize "hayvan, aptal..." vs. deyip rencide ediyorlardı. Biz sadece Anayasal, yasal haklarımızı kullanmak istedik. Hakkımızı aramaya devam edeceğiz. Sonuna kadar buradayız.

Ergül Duman: 6 yıldır asgari ücretle çalıştım. Çalışma koşullarımız çok kötüydü, sağlıksız koşullarda çalışıyorduk. Çalışan olarak hiçbir hakka sahip değildik. Kadınların durumu özel olarak daha da kötüydü. Haklarımıza ulaşmak için bir şeyler yapıp sendikalı olmak istedik. Benim de fazla mesai ücretlerimi vermediler. Ve şimdi buradayız. Bu yola çıktık bir kere, devam edeceğiz.

Gülcan Teneci: 2003'ten beri Kadıoğlu Kozmetik'te çalışıyordum. Ben de hep asgari ücret aldım. Çok kötü koşullar altında asgari ücretle çalışıyorduk. Kadınların yükü daha fazla, koşulları daha kötüydü. Hak denilen bir şey yoktu burada. Çok kötü durumlara maruz kalıyorduk. O nedenle bir şeyler yapalım istedik. Direnişe devam edeceğiz. Umarım kazanırız. Biz burada hak mücadelesi veriyoruz. Hakkımızı istiyoruz daha fazla bir şey istemiyoruz. Herkesten destek istiyoruz...

Üretimde çalışan kadın sayısı artmalı

Aliağa Şubesi ziyaretimizin PETKİM'de gerçekleştirdiğimiz söyleşiler bölümünü bu sayımızda aktaracağımızı söylemiştik... Adalet Kul, PETKİM'de üretimde çalışıyor, on yılı aşkın bir zamandır aktif sendikacı, şu anda yönetimde olan iki kadından biri... Onunla deneyimlerini ve çıkarsamalarını konuştuk.

Sendikal hareket içinde şube yönetimine kadar yükselmiş bir kadınsınız, kendinizi biraz tanıtabilir misiniz?

15 yıllık PETKİM işçisiyim. Sendikaya üye olduktan yaklaşık bir yıl sonra, arkadaşlarımın katkı ve teşvikleriyle İşyeri Sendika Temsilciliği seçimlerine katıldım ve seçildim. O gün bu gündür de bu mücadelenin içinde bir şeylerin ucundan tutmaya çalışıyorum.

Daha önce politik bir birikiminiz var mıydı?

Politik açıdan bir deneyimim olmasa da, elbette okuyarak, öğrenerek bir politik birikime sahip olmuştum. Okudukça hayatı sorgulamaya, olayların yalnızca sonuçlarıyla değil nedenleriyle de ilgilenmeye başlıyorsunuz. Sorular sorup deneyimlerinizle öğrendiklerinizle bu sorulara cevap bulmaya çalışıyorsunuz. Bilmek, sorumluluğu artıran bir şeydir. Kendinizi, yalnızca temsil ettiğiniz kişilere karşı değil, yaşadığınız ülkeye, dünyaya karşı da sorumlu hissediyorsunuz. Kendi ülkemde olduğu gibi dünyanın birçok yerinde de, sömürü, yoksulluk, haksızlık var ve insanlar bu vahşi kapitalist sistemden dolayı dünyanın her yerinde acı çekiyor. Çocuklar ölüyor, kadınlar istismar ediliyor, yaşlı ve bakıma muhtaç insanlar kaderlerine terk ediliyor. Bunlar her an gözlerimizin önünde oluyor. Irak'ta öldürülen bir çocuk beni PETKİM'deki bir sorun kadar yakından ilgilendiriyor. Biliyorum ki her birimizin yalnızca insan olmamızdan dolayı bile sorumlulukları vardır. Yaşanan haksızlıklara karşı gelmek insanlığımızı artıran bir şeydir. Bizi diğer canlılardan farklı kılan şey bilincimizdir. Yaşam yalnızca beslenmek ve devamlılığı sağlamak değildir. Yaşam karşı duruşlardır, itirazlardır, daha iyiye doğru evrilmenin gerekliliğidir. Yaşam, kendi kaderimizi kendimizin çizmesidir. İnsan yalnızca doğanın verdikleri ile yetinen değil, doğayı kendi amaçları doğrultusunda değiştirendir. Bize verilen hiçbir şey lütuf değildir. Çevremizdeki her şey emeğimizin bir ürünüdür. Emeğimiz birilerini var etmek için değildir, emeğimiz bu hayat karşısında insanca var olabilmemizin bir koşuludur. Aslında dünyada başkalarının daha zengin, daha mutlu, daha güvenli, daha sağlıklı olması, diğer büyük çoğunluğun da ondan geriye kalanla yetinmesi bir ilahi emir, bir doğa kanunu değildir. Bu daha azla yetinenin kendi çıkarlarını güçlünün karşısında koruyacak savunma mekanizması geliştirememiş olmasından dolayıdır.

İşyerindeki arkadaşlarınız, özellikle de kadın arkadaşlar nasıl baktılar bu işe, sizin girmenizle onlar kendilerine ait birtakım sorunları dile getirme fırsatı elde ettiler mi?

PETKİM'de bir kadının sendikada görev almasında ilktim. Daha doğrusu bu hem benim için, hem de beni seçenler için ilkti. Daha önce de söylediğim gibi, bu göreve yıllarca birlikte görev yaptığım arkadaşlarımın desteği ile geldim. Arkadaşlarıma bu vesileyle bir kez daha teşekkür etmek istiyorum. Benimle deneyimlerini paylaştılar, bilmediğim yerde yardım ettiler, destek oldular. Elbette önemli olan sadece seçilmek değildi. Bunun sonrası vardı. Beni insanlar ilk kez seçerken, deneyimlerime, yeteneklerime güvenerek seçmediler. Fakat zaman içinde seçilme sebeplerimin bu faktörler olması için çaba sarf ettim. Bunda sürekliliği sağlamaya çalıştım. Bu süreklilik hem kişisel süreklilik, hem de kadın adaylar açısından süreklilik olmalıydı. Benimsenmekten söz ettiniz, benimsenmek, zaman isteyen, gözlem gerektiren ve karşı tarafta kendi gerçekliğinizden birşeyler bulmanızla olur. Zaman içinde üstlendiğim görevin bilincinde olmak, bunu inanarak yapmak, hatta daha iyisi için çaba harcamak bu işteki varlığımın çok daha çabuk benimsenmesine neden oldu. Elbette kadın arkadaşlarla özel paylaştığım şeyler oluyor, ama bence aslolan, kadın işçinin kendini sendikaya yakın hissetmesi, sorunlarının çözümü için diyalog kurmaktan çekinmemesi. Bir çok konuda olduğu gibi, bunda da yanlış değerlendiriliyor. Sendikada görev yapıyorsanız siz tüm çalışanları temsil ediyorsunuzdur. Bir kadın sadece kadın işçilerle ilgilenmek için sendikacı olmaz. Bu o kadına yapılan en büyük haksızlıktır, kadın ve erkeği ayrıştırmanın bir yoludur. Bir kadın işçi, sendikaya gelmek, sendikal faaliyetlerle ilgilenmek için bir kadın yönetici olmasını beklememeli. Kadın işçi sendikanın bizzat kendi olduğunu, onu oluşturan temel unsurlardan biri olduğunu unutmamalı ve sendikal faaliyetin her alanında sırf işçi olmasından dolayı bulunma hakkı olduğunun bilincine varmalı. Bir kadının bir erkeğe, bir erkeğin de bir kadına sorunlarını söylemesi bize hâlâ nedense uzak gelmekte.

Kadınlar 'sendikacı olmayı' nasıl yaşıyorlar?

Bu memlekette her iyi şey gibi sendikacılık yapmak da zor. Sendikal hareket henüz bizde kurumsallaşamamıştır. Bu nedenledir ki sendikacılığın çoğunluğu sendikanın dışında yapılır. Eğer söz konusu zorluksa, bu erkek için de kadın için de zor. Bir yandan sendikacılık sekiz saatlik bir iş değildir. Bu işin yıllık izni, mazereti yoktur. İşçi iseniz, yıllık izninizi yazar tatile çıkar, yılın yorgunluğunu güneş ve denizle ya da hoşlandığınız ne varsa onunla atarsınız. Fakat sendikacı iseniz, üstelik de bunu bilinçle ideolojik olarak yapıyorsanız bu hayatınızın tüm alanını kapsar. Elbette sendikacı da tatil yapar, ama asla bir sendikacı olduğunu unutmadan. Evet, birlikte görev yaptığım erkek arkadaşlarımın bu nedenden dolayı yaşadıkları zorluğu görüyorum. Kendi ailelerine yeteri kadar zaman ayıramamak, onların yanında bulundukları zamanın düzensizliği aile yaşamı açısında yadsınmayacak bir zorluk. Kaldı ki bu zorluk derecesi kadın için kat be kat artıyor. Çünkü kadının hem sendikacı, hem anne, hem eş olmak gibi fazladan sorumlulukları var. Toplumsal hayatta kadına biçilen roller öylesine katı kurallar haline gelmiştir ki bunları kırmak her zaman mümkün olmayabiliyor. Zorluk derecesi kadının bulunduğu şartlara göre değişiyor olsa da, sendikalar, siyasi partiler erkek egemen yerlerdir. Burada bir kadının var olabilmesi görece bir çok zorluğu yenmesiyle olur. Bu bir tezattır da ayrıca, hem kadına en ağır sorumlulukları bir zorunluluk göreceksiniz, hem de ondan bu alanlarda erkeklerle yarışmasını bekleyeceksiniz. Bu Süreyya Ayhan'la herhangi birini yarıştırıp ondan birinci olmasını istemek gibi bir şey. Bu nedenledir ki işin hakkaniyeti açısından bu yarışta kadına bir tolerans tanınmalı.

Erkek arkadaşlarınız sizi destekleyici bir tutum takınmışlar, ama erkek egemen bir toplumda yaşıyoruz, yönetimde bir kadının yer alması onların tutumlarında herhangi bir değişikliğe yol açtı mı?

PETKİM çok özel bir işyeri. Bu özelliğinin başlıca kaynağı da buradaki sendikal örgütlülüğün kalitesidir. Eğer PETKİM'de çalışan sendikalı bir işçi iseniz bu işçi sınıfı içindeki ayrıcalığınızdır. Türkiye'nin her yerinde bilinirsiniz, çok uzaklardan birileri sizi okur, takip eder ve örnek alır. Bu elbette kendiliğinden kazanılan bir şey olamaz. Yılların deneyimi, inançla sürdürülen sendikal birlik, verilen mücadele ve paylaşılan güven... PETKİM'de sendikaya seçilmişseniz bilirsiniz ki işiniz yalnızca sendikacılık yapmaktır. Bilinçli mücadelenin paylaşıldığı yerlerde insanların cinsiyetleri ön planda değildir. Zaten sağlıklı toplumsal görev paylaşımı cinsiyetlerin geri plana atıldığı alanlarda mümkündür. Görevde bulunma nedeniniz sorumluluklarınızı yerine getirmekse herkes ancak ve ancak yetenekleriyle var olabilir. Onlarda bir değişim oldu mu diye soruyorsunuz.

Benim bulunmamın onları değiştirdiğini düşünmüyorum. Zaten bu görevi ideolojik anlayışlarına uygun olarak yıllardır yapmakta idiler. Benim bulunmam bu görevi paylaşacakları herhangi bir arkadaşları kadar etki etmiştir.

Kadın olmak ve yönetici olmak nasıl bir şey, diğer arkadaşlarınızdan farklı bir şeyler yakalıyor musunuz, bunu özellikle de kadın işçiler bağlamında soruyorum. Kadın olarak baktığınızda, sizce kadın işçileri daha aktif hale getirmek için ne yapılabilir.

Aslında görevlerimde kadın olmamdan dolayı çok fazla zorluk çekmedim. Ama bu işlerde daha önce de belirttiğim gibi, kadın olmanızdan dolayı değil ama, çevrenin size bakış açısından dolayı zorlanırsınız. Yanlış anlaşılmaya neden olmaması için açarsak biraz, genelde sivil toplum örgütlerinde, daha çok siyasi partilerde kadınların varlığına vitrin olarak bakılır. Kadınlar yalnızca bulundukları göreve erkeklerden daha çok zorluk aşarak gelirler. Bu nedenledir ki kadının kendini kanıtlaması için daha az zamanı vardır. Bu kanıtlama da ek bir çabayı gerektirir. Kadının toplumsal hayata katılma oranı, o ülkenin gelişmişlik derecesiyle ilgilidir. Hiçbir ülke, kadını ikinci plana atarak, onu toplumsal hayattan soyutlayarak çağdaşlaşamaz. Kadının iş hayatında, siyasi hayatta yerini alması için hükümetlere görev düşüyor. Kadınlar yalnızca kendilerine mümkün kılınan sınırlı alanlarda değil, nitelikli işgücü olarak da üretimde yerlerini almalı, nitelikli kadın işgücü desteklenmeli. Kadın istihdamına özel fonlar ayrılmalı, sendikalarda ve siyasi partilerde kadın kotası olmalıdır. Kadın işçinin aktif hale gelmesi, diğer tüm işçiler gibi ilk önce kendini tanımlamasıyla başlar. Ben bir emekçiyim, ister büroda masa başında, isterse fabrikada aletlerin başında olsun.

'Bir günümün sekiz saatini, çoğu zaman daha fazlasını çalışarak geçiriyorum ve emeğimle bir şeyler yaratıyorum. Bunun bir karşılığı olmalı. Hayatımı insanca yaşayabilmeliyim, çocuklarımı sağlıklı besleyip iyi bir eğitim aldırmalıyım. Bunun içindir ki emeğimin karşılığını isterim. Hem de bunun için bir başkasının karşısında eğilmeden, bükülmeden. Ve bunu tek başıma başaramayacağıma göre, benim durumumla aynı olanların yanında olmalıyım. Bunun için sendika vardır.' Her işçi gibi kadın da bunu kendine sormalı. Her şey insanın kendi emeğinin farkına varmasıyla başlar. Peki bu bilinç nasıl oluşacak? Bu, ya insanın kendi çabasıyla, ya dış etkenlerin katkısıyla, ya da eğitimle olur. Örgütler bu açığın nerede olduğunu bulup bunu doldurmaya çalışmalı.

Bir kadın yönetici olarak kadınlar için bir şeyler yapabildiniz mi?

Kadınlar için yapabildiğim tek şey sendikada görev yaparak, aslında bu işin hiç de öyle yapılamayacak bir iş olmadığını kanıtlamak oldu diyebilirim. Ben bu görevde varlığımla zaten onlara bir şeyler söylemiş oluyorum. Keşke daha fazlasına aklım erebilseydi. Bunun ötesi belki de uzmanların işi.

Kadın dergisi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Ben kadına özel bir derginin hangi ihtiyaca binayen çıktığını merak ediyorum. Nedeni ise, eğer bir kozmetik, ya da moda dergisi iseniz kadına özel olmasını anlayabilirim. Eğer bir sendika dergisi iseniz, sosyal olayların parçasısınız. Bu sosyal hayat kadınların tek başına yaşadığı bir yer değil, işi de, hayatı da erkeklerle paylaşmakta. Dolayısıyla kadının sorunu bu dengesiz paylaşımdan dolayıdır. Bunu, sorununu kaynağından ayırarak çözemezsiniz. Kadın sorunu erkeklerle birlikte çözülecek bir sorundur. Erkek de ister bir iş arkadaşı, ister eş, ister evlat, ister kardeş olarak kadınların sorunlarını öğrenmeli, yasadan doğan haklarını bilmeli. Bunun şöyle bir dezavantajı da var. Kadın, kendine özel olduğu için bu dergiyi okuyacak, sendikanın diğer yayınları, Petrol-İş Dergisi, Sendikal Notlar gibi sendikal yapıyı, iş hayatını ilgilendiren diğer yayınları erkekler mi takip edecek? Elbette kadın işçi istiyorsa diğer dergileri de okuyabilir, ama böyle olmuyor. Öncelik bu dergide görüldüğü için pek bilinçli de olmasa diğer yayınlardan kadınlar yalıtılıyor. Mesela temsilci arkadaş bir Sendikal Notları değil ama Kadın dergisini kadın işçilere ulaştırmakta öncelikli davranıyor. Bir de kadınların yalnızca sorunları yoktur, anlatacağı şeyler de vardır. Dünyaya dair, yaşama dair, sendikaya ve sistemlere dair. Dergi, kadınların sorunlarını birbirlerine anlattıkları yer. Şu bir gerçek, Petrol-İş her zaman bilimsel yayınlarıyla örnek olmuştur, dalının uzmanı bir çok insana kaynaklık etmiştir. Ama bunun yanında aylık çıkan Petrol-İş Dergisi, örgüt iç haberleşmesinden öteye gitmemekte. Bir sendika işçisine neleri anlatmalı, herkesin malumudur. Tüm bunların ötesinde bunlar emek gerektiren şeylerdir. Tüm takip eden işçi arkadaşlarım adına emeğinize sağlık diyorum. Daha iyi bir dünya yaratmak için 'Dünyanın bütün işçileri birleşmeli'.

Bazen 'bugün grev yapayım' diyorum

Birsen, Pembe, Ayla, Selma, Zeynep ve Fatma... Onlar PETKİM Aliağa'da çalışan üye eşleri. Kurumun lojmanlarında yaşıyorlar. Çocuklarını birlikte büyütmüşler, birlikte yürüyüşlere katılmışlar, ağlamışlar, gülmüşler… Onlarla ev kadını, anne, çalışan kadın olmayı konuştuk. Bu keyifli sohbete şimdi siz de tanık olacaksınız.

Necla Akgökçe

Kendinizi tanıtabilir misiniz, kaç çocuğunuz var, çalıştınız mı hiç?

Birsen Özduvarcı: Eşim PETKİM'de çalışıyor, üye eşiyim yani. İzmir Karşıyaka doğumluyum. Altı yıllık bir muhasebecilik hayatım oldu. Evlendikten sonra da üç yıl çalıştım. Hamile kaldım ve lojman çıktı, PETKİM Lojmanı'na taşındık, çocuk olduktan sonra da çalışmadım. Çocuğumun bir takım sağlık sorunları vardı, onunla ilgilenmeye başladım. Çok hayallerim vardı, ama olmadı...

Eşinizin sendikada bir görevi var mı?

Şu anda yok. Ama geçen seçimlerde faal olarak çalışıyordu, temsilciydi… Sendikanın her türlü faaliyetine katılıyor yine de...

PETKİM Lojmanları'nda yaşıyorsunuz, lojman yaşamı nasıl bir şey?

Burası küçük bir Türkiye, kozmopolit bir yapıya sahip, her yöreden insanı içinde barındırıyor. Çalışırken ben insanları tanıdığımı zannediyordum. Ama buraya gelince tanımadığımı anladım. 20 senedir buradayım, çok güzel şeyler de yaşadım, zorluklar da yaşadım. Ama hepimiz bir aile gibi olduk. Çocuk yetiştirmek açısından burası ideal bir yer.

Hem çalışmışsınız hem ev kadınlığı yapmışsınız, hangisi daha zor sizce?

Çalışırken, iki işi birden yapmak durumunda olduğum için biraz daha programlıydım... Çocuğum özürlü olduğu için özel bakım istiyordu, epey zorluk yaşadım. Bence ev kadınlığı daha zor. İşte çalışırken, zaman kısıtlı olduğu için program yapıyorsunuz. Ama ev işleri öyle değil ki, zamanı yok. Sabah yedide kalkıyorum, bütün gün ayaktayım. Benim çalışırken ayaklarım hiç bu kadar şişmemişti, varislerim arttı. Para almıyorsun karşılığında, bazen "bugün grev yapayım" diyorum… Ama kim savunacak haklarımı, sendikam da yok…

Özel şirkette çalışıyor, öyle aman aman iyi para almıyordum, ama kendimi üretici olarak görüyor ve daha iyi hissediyordum. Kadın evde oturduğunda, hem milli eğitimden, hem aşçılıktan, hem de ev işlerinden sorumlu oluyor. Erkekse Cumhurbaşkanı gibi. Benim eşim sosyal

demokrat, ev işlerinde yardımcı olur, ama ona rağmen gene kadın olarak en fazla işi siz yapıyorsunuz. Biz kadınlar daha vericiyiz, bizde de kabahat var bu anlamda.

Eşim yardımcı diyorsunuz, neler yapar mesela?

Eşim gerçekten de yardımcıdır. Cumartesi günleri bizim burada pazar kurulur. Pazar işini birlikte yaparız. Ben yerleştiririm aldıklarımızı. O mutfağa girer, balığını kendi temizler, salatasını yapar. Biraz mutfağı dağıtır, ama severek yapar, çevreme baktığımda bu konuda kendimi şanslı hissediyorum. Diğer ev işlerini pek yapmaz. Hasta olursam yapar.

Kızlarınızı nasıl yetiştiriyorsunuz?

Kızımın biri meslek lisesini bitirdi, diğeri bu yıl üniversiteye hazırlanıyor. Valla demokratik bir ortamda yetiştirmeye çalışıyorum... Önemli kararları birlikte alıyoruz evde. Çok da özgürlük iyi değil galiba.

Neden?

O zaman toplum belirliyor her şeyi. 1980 yılından sonra insanlara emek sarf etmeden kısa yoldan, her ne pahasına olursa olsun kazanmak, başarılı olmak empoze edildi. Kendinden başka kimseyi düşünmeyen, bencil insanlar yetişti... Oysa ben başkalarını düşünmeye önem verir ve emeğe saygı beslerim... Çocuklarımın da böyle olmasını isterim.

Sendika ile aranız nasıl, neler yapıyorsunuz, eylemlere katılıyor musunuz?

1985 yılında buraya taşındım. O günden bu yana elimden geldiği kadar sendikanın yaptığı tüm etkinliklere ve eylemlere katılırım. Tencere kapaklarıyla eylemler yaptık ev kadınları olarak, Ankara'ya yürüdük. Türkiye'de sendikalı olmak bir ayrıcalık, biz bunun farkındayız. Ama biz eylemleri genellikle sözleşmeler zamanında yaptık, oysa başka haklarımız için de eylemler yapmalıydık. Eskiden dayanışma daha fazlaydı, şimdi biraz kopukluk yaşanıyor. Ama yine de PETKİM işçisi çok bilinçlidir

Selma: Eşim kapsam dışı. Ben, ev hanımıyım. İki çocuğum var, biri kız biri oğlan. Oğlum Kanada'da master yapıyor, kızım Konya Selçuk Üniversitesi'nde Almanca Öğretmenliği okuyor. Ben de ev işlerinin dışında zaman zaman meslek kurslarına katılıyorum. Üretmeyi seviyorum, boş durmayı sevmiyorum.

Dışarıda çalışma deneyiminiz oldu mu?

İş yaşamına hiç girmedim. Hep çalışmayı istedim ama eşim çalışmamı istemiyordu. Evde dön gel aynı işleri yapıyorsunuz. Oysa ben bir şeyler üretmek istiyorum.

Yemek pişirmek, ev işleri, çocuk bakımı, bunların hepsi üretim esasında da...

Evet, tabii bunlar da üretim. Ama hem bunları yapıp hem de başka işler de yapabilirsiniz. Esasında ben çalışmaktan yanayım ve dışarıda çalışmamanın ezikliğini hep duydum, hâlâ da duyuyorum... Tercih hakkım olsaydı, çalışmayı tercih ederdim... Bu süreçte kazancım, çocuklarıma daha fazla zaman ayırmak oldu. Kurslarla biraz kendimi oyalıyorum.

Bir şeyler yapmalıyız esasında, yoğu var etmeliyiz. Bu dünyaya bir şeyler katmalıyız.

Pembe Bozkaya: Ben de İzmir Karşıyakalı'yım, eşim de. İki oğlum var... Şu anda oğlumun biri lise ikiye gidiyor, diğeri üniversitede. Ben bir süre dışarıda çalıştım, bir marketimiz vardı, orayı işletiyordum. Evlenince bırakmak zorunda kaldım. Eşim istemiyordu... Üniversiteyi kazandım ama gidemedim. İçimde ukde kaldı. Nerede bir kız görsem şimdi, "aman okulu bırakmayın, üniversiteyi okuyun" diyorum.

Evde zaman nasıl geçiyor?

Önce çocuklar vardı, şimdi vaktim bol. Çocuklar büyüdükten sonra Halk Eğitim'in açtığı kurslara katılarak ahşap boyama, kumaş boyama, her şeyi öğrendim... Ama ürettiklerimizi sergileyip satamıyoruz. Onları sergileyebilirsek çok iyi olur. Hem boş zaman değerlendirilmiş olur, hem de emeğimizin karşılığını almış oluruz.

Birsen: Esasında bizim sendikanın çok güzel bir lokali var. Orası sergi salonu olarak kullanılabilir. Bu röportajı da mesela orada yapabilirdik... Ama daha çok erkeklere ait bir kahve görünümünde olduğu için biz oraya giremiyoruz... Eskiden daha iyiydi, o zaman erkekler orayı henüz keşfetmemişti...

İki erkek çocuğu yetiştirmişsiniz, nelere dikkat ettiniz onları yetiştirirken, ev işlerini yaparken onları sürece kattınız mı, biraz anlatır mısınız?

Pembe: Kadın ev işlerini yapa yapa bir süre sonra bütün sorumluluğu üzerine alıyor. Hem anne, hem öğretmen, hem bakıcı, hem aşçı oluyorsunuz... Bazen her şeyi fırlatıp atmak geliyor içinizden, ne evi, ne çocuğu görüyorsunuz... Bunalıma girdiğiniz dönemler oluyor. Ben o dönemde kendimi kurslara attım, öyle kurtuldum.

Çocuklarımı yetiştirirken özen gösterdiğimi düşünüyorum... İkisini de ev işlerini yapacak şekilde yetiştirdim. Bir dönem hastalanmıştım, işleri onlar yaptılar.

Size mesela "anne, su getir bana, çay koy" filan derler mi?

Hayır o tip işlerini kendileri yaparlar. Hamur işleri bile yapabiliyorlar. Oğlum benden güzel kek yapabilir. Büyük oğlum yalnız yaşıyor, evinin temizliğinden yemeğe kadar her işini kendi yapıyor. Yönlendirmek önemli... Küçükken kurabiye hamurunu birlikte hazırlardık. Böyle böyle, ev işlerine alıştılar.

Selma: Biraz da çocukları yönlendirmek gerekiyor. Be-

nim oğlum yurtdışında okudu dört yıl, şimdi yüksek lisans yapıyor Kanada'da. Her işini kendi görüyor. Tatile geldiğinde bavullarını açıyorum, bir şey var mı yıkanacak diye, inanın banyo havlularına kadar her şeyi ütülü geliyor. Öyle yetiştirdim... Sanıyorum eşine de yardımcı olur. Paylaşmak dünyanın en güzel şeyi...

Sendikal eylemlere katılıyor musunuz?

Pembe: Katılıyorum. TÜPRAŞ özelleştirmesine karşı yapılan destek eylemlerine de katıldım. Sendikalı olmak mutlaka gerekiyor... Eşimin aktif görevi yok, ama bütün eylemlere ve toplantılara katılır.

Zeynep Çetinel: Eşim PETKİM'de çalışıyor, ben de ev kadınıyım. Bir oğlum, bir kızım var. Dışarıdan ortaokulu bitiriyorum şimdi de...

Nasıl oldu bu, anlatabilir misiniz?

Ben evlenmeden okumayı çok istiyordum. Polis Koleji'ne gidip polis olacaktım. Bizim orada kızlar için önde gelen meslekler polislik ve hemşirelikti. O zaman ortaokulu bitiren biraz staj gördükten sonra, polis veya hemşire olabiliyordu. Dedem "kızlar okumaz" dedi, babam da babasının lafını dinledi ve beni okutmadı. İçimde kaldı. Oğlum Anadolu Lisesi'ni bitirdi, kızım da Meslek Lisesi'ni bitirdi. Onlar okurken bana da okuma isteği geldi. Gittim, yazıldım. Bu sene üçüncü senem. Yılda iki kere sınava giriyoruz. Şu sıralar sınavım var. Zayıfım olursa tekrar sınava giriyorum... Ama şimdiye kadar hiç zayıfım olmadı. Şu anda 8. sınıftayım, liseyi de bitirmek istiyorum. Eşim götürüp getiriyor okula. Yani destekliyor beni.

Liseyi bitirdikten sonra ne yapacaksınız?

Matematik ve İngilizce'den biraz zayıfım, onları da halledersem, herhalde üniversiteyi de okurum.

Ev kadınlığı nasıl gidiyor?

Bir ara kızımın okulunda Okul Aile Birliği'nde çalıştım, ama yaşamım genellikle ev kadınlığı ile geçti. Ev kadınlığı bıktırıcı, her gün yıkıyorsun, pişiriyorsun, temizliyorsun, aynı şeyleri yapıyorsun, değişen bir şey yok. Akşama kadar çabala, hiçbir şey yapmamış gibi görünüyorsun.

Hiç çalışma deneyiminiz oldu mu?

Ben evlenmeden 13-14 yaşlarındayken, evde tezgâhımız vardı ve halı dokuyordum.

Sonra bıraktım. Burada Halk Eğitim'de kilim kursu var, ama halı kursu yok. Halk Eğitim de olsa, gidip belge alıp halı yapmayı öğretmeyi çok düşündüm... Ama olmadı. Taa İzmir'e gidip gelmek lâzım...

Sendikal eylemlere katılıyor musunuz?

Buraya İzmir'den geldik, geleli 9 yıl oldu... Buraya geldim geleli eylemlere katılırım... İzmir'deyken çocuklar küçük olduğu için katılamazdım.

Selma: Ev kadını olarak sabah kalkıyoruz, belli işleri yapıyoruz. Ondan sonra hiçbir şey yok. Çalışıyor olsaydık, en azından bir sağlık güvencemiz olurdu... Hiçbir şeyimiz yok...

Ev kadınlarının da sigortalanması meselesi tartışılıyor...

Çok güzel olur, destekleriz. Benim babam esnaftı, liseyi bitirdikten sonra bankada çalışma durumum vardı, çalıştırmadı. Eşim de kültürlü bir insan olmasına rağmen o da "ben çalışıyorum, ihtiyacımız yok, sen çalışma" dedi. Sesimi çıkarmadım. Fakat bir zaman sonra eşim kendi de bunun hatalı olduğunu fark etti. Ama pişmanlıklar fayda etmiyor. Umarım bizden sonrakiler bizim yaşadıklarımızı yaşamazlar.

Ayla Alev: Benim eşim de PETKİM'de çalışıyor. İki kızım var. Eşimle görücü usulü evlendim... Ev kadınıyım. Ne olmak isterdim? Öğretmen olmak isterdim... Çünkü anlatmayı, öğretmeyi çok seviyorum.

Niye okuyamadınız, okutmadılar mı?

Evet, annem babam çok küçük yaşta vefat ettiği için amcam büyüttü beni... Onlar okutmadılar. Ben de karşılarına dikilip "beni okutun" diyemedim. Sonra da evlendim.

Sizin sendikayla ilişkiniz nasıl, eylemlere gider misiniz?

Giderim tabii. Eşimi her zaman desteklerim... Eylemler güzel de oluyor.

PETKİM lojmanlarında oturmanın getirdiği bir şey mi bu, bir eylemlilik olunca, herkes toplanıyor galiba?

Tabii, birbirimizi haberdar ederiz, 'şu saatte olacak' diye... Lokalin orada toplanır, marşlar söyleye söyleye gideriz. Eşlerimiz PETKİM'de olur... Onlar bizi karşılarlar. Duygusal anlar yaşarız.

Fatma Ülgen: Ben de 10 yıldan beri PETKİM Lojmanları'nda oturuyorum. Benim çocuklarım daha küçük. Eylemlere katılamıyorum... Büyük oğlum orta ikide. Küçük de ilkokulda... Ben esasında dikiş ve makine nakışı öğretmeniyim. Üniversiteye girmek istiyordum. Ama sağlık problemim vardı. Onu hallettim, Halk Eğitim'e gittim. Dikiş ve makine nakışı öğrendim. Sertifika aldım... Yeniden üniversiteyi düşündüğüm sırada evlilik çıktı. 'Daha sonra üniversiteyi okurum' dedim, çocuklarım oldu. Şimdi evde boş zamanlarımda makine nakışı yapıyorum, ev hayatının monotonluğundan kurtuluyorum böylece. Kafamı boşaltmak istediğim zamanlar da nakış yapıyorum...

Ev işlerini siz mi yapıyorsunuz, yardım alıyor musunuz?

Hayır, yardım almıyorum, kendim yapıyorum. Ev işlerini seviyorum. Eşim zaman zaman yardımcı olur, onun mutfağı iyidir. Mengen Bolu'ludur, aileden gelen bir şey, her türlü yemeği yapar. Ama annem çok yoğun bir kadındı ve ben ev işlerini yapmaya küçük yaşlardan itibaren başladım... O nedenle ev işlerinde çok pratiğimdir, kimseye bırakmam. Ama evde olmadığım zaman düşünmem eşim ne yer, ne yapayım ona diye... Mesela bu sabah eşim kalkmış kahvaltı hazırlamış, ben daha sonra kalktım yedim ve buraya geldim. Büyük oğlum da yemek yapmaya çok yatkındır.

Kadın olduğunuz için mutlu musunuz?

Değişiyor, bazen keşke kadın olmasaydım dediğim oluyor, bazen de çok farklılık hissetmiyorum. Bu dönemde yeri geldiğinde kadın da yumruğunu vurabiliyor. Bunda eğitimin rolü çok büyük... Bizler annemize göre daha rahatız... Eşimizle yan yana geliyor, konuşabiliyoruz... Ama bana göre kırsal kesimde kadınlar daha fazla iş yapıyorlar ve belli bir yaşa geldikten sonra onlara daha fazla saygı gösteriliyor. Ben bakıyorum, bizde kayınvalidenin sözü geçiyor, kayınpederin değil. Şehir hayatında ise yaşlandıkça değerin azalıyor. Şehirlerde, kültürlü kesimlerde kadınlar daha fazla eziliyor.

Bazen memnunum bazen değilim... Ama annelik her şeye değer...

Türkiye'de kadın olarak yaşamak sizce nasıl bir şey?

Birsen: Çok zor... Ama ben istediğim zaman istediğim yere gidebilirim. Eskiden tabular daha yoğundu... Şimdi kadın erkek daha yakın birbirine, eskisi kadar rahatsız değil sokaklar.

Bir de tabii biz PETKİM Lojmanları'nda çok iyi bir muhitte toplu halde yaşıyoruz. Bu da kadın olarak işimizi kolaylaştırıyor. Burada akşam istediğimiz saatte sokağa çıkıp yürüyüş yapabiliyoruz, herkes birbirini tanıyor. Bu anlamda diğer kadınlara göre şanslıyız.

"Eylemlere çocukları da götürürdük..."

Sizi tanıyabilir miyiz?

Ben ***Diler Kılınç***, eşim PETKİM'de çalışıyor. 23 yıllık evliyiz. İki kızım var. Evlendiğimizden beri eylemlere birlikte katılırız. İlk zamanlar ücretler, sosyal haklar konusunda eylemler vardı... Eşim aktif bir üyeydi ve beni hep yanında götürürdü. O mücadelenin bana çok şey kattığını düşünüyorum. 1991 yılında eşimi Çanakkale'ye sürdüler. Dokuz ay kadar eşim orada, biz burada kaldık. O dönemde de ben tek başıma çok şey yaşadım, polislerle bile çatıştım. Oysa ben mütevazi, evine ve çocuklarına bakan bir anne olmak için yetiştirilmiştim. Ama bu durumla yüzleştim, mücadele içinde dünyaya farklı bir biçimde bakmaya başladım... Hak arayan, kendini savunan niye cezalandırılıyordu? O dönemden sonra ben de farklı bir Diler oldum. Olaylara, yaşama, siyasete farklı bir gözle bakmaya, irdelemeye, neden sorusunu daha çok sormaya başladım. Eşimin çok aktif olması eve de yansıyordu.

Çocuklarla da genellikle siz ilgileniyordunuz herhalde?

Tabii. O genellikle sendikada, eylemlerde, toplantılarda zaman geçiriyordu. Çocukları da götürüyorduk eylemlere. Özellikle büyük kızım nereye gidersek bizimle birlikte geliyordu. Ama sürgünde çok rahatsız oldu, babasına çok düşkündü. Psikolojik sarsıntı geçirdi. Eşim her şeyi çocukların önünde anlatırdı. Kızım şimdi 20 yaşında, üniversitede okuyor ve bilinçli bir kız, ona böyle bir etkisi oldu. Küçük kızım 12 yaşında, o bile "bu insanlar halkın malını, kârlı kuruşları neden satıyorlar, akılları yok mu?" diye soruyor babasına.

Sonradan kazandım dediğiniz alışkanlıkların ve farkındalıkların tek nedeni eşinizin aktif sendikacı olması mı, yoksa sizden kaynaklanan bir şeyler de var mı?

70'li yıllarda 15-16 yaşındaydım. Arkadaşlarım vardı, benden birkaç yaş büyük. Yakınımızda üniversite öğrencileri vardı. Onlarla dergi alışverişi yapardık. Bir dönem İGD ve İKD ile ilişkim oldu. Ailem karşı çıkardı dergi, kitap okumama, ama ben okurdum. İçimde bir isyan vardı.

Evin içinde durum nasıl peki?

Benim dört ağabeyim vardı, biz, 'erkek iş yapmaz' diye yetiştirildik. Evlendiğimde eşim iş yapmak istese bile ben izim vermezdim. Yine de bir şeyler yapar. Ama ben yapmadığım zaman da 'niye yemek yok' filan demez. Evde de çok otoriter değildir….

Özelleştirme karşıtı eylemlere katıldınız mı?

Tabii. Ayrıca elimden geldiğince, dilim döndüğünce özelleştirmenin zararlarını anlatıyorum çevreme... Kadın ortamlarında, konu komşu ortamlarında herkese anlatmaya çalışıyorum.

Dergi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Kadın Dergisi'ni seviyor ve zevkle okuyorum. Söyleşiler, tarih bilgileri hoşuma gidiyor. Geldiği zaman o gece bitirmeden de yatmıyorum, özel ilgi gerektiren konuları da sabaha bırakıyorum, daha iyi anlarım diye. Dergiyi eksik bulmuyorum. Çok siyasi içerikli olursa, kadınların çoğu için sıkıcı olabilir. Yazarlarla, çizerlerle yapılan söyleşiler de beni çok etkiliyor.

Çok teşekkür ederiz. Bize umut ve güven verdiniz...

Partilere 'biz kadın oylarını örgütleyeceğiz' dediğimizde tutumları değişiyor

Türkiye'de kadın sorunu değil, erkek sorunu var

Ülkenin gidişinden, kadınların içinde bulunduğu durumdan hareketle yan yana gelen bir grup kadın, 'Bağımsız Bir Türkiye İçin Kadın Girişimi' isimli bir girişim başlatmışlar. Biz onları 'TÜPRAŞ Halkındır Hareketi'nin toplantısında tanıdık... Daha sonra bizi ziyaret edip kendilerini anlattılar.

Kendinizi tanıtır mısınız, ne tür bir girişimsiniz, hangi kadınlara hitap ediyorsunuz, bir sözcünüz var mı?

Ben ***Özden Gönül***, eczacıyım. Şu anda oldukça yeniyiz... Ülkenin gidişinden rahatsız olan birkaç kadın yan yana geldik... Deniz Baykal'dan Mehmet Ağar'a ve Doğu Perinçek'e kadar parti liderlerini ziyaret ettik. Onlara bizim kadınlar olarak kimleri destekleyeceğimizi anlattık. Hayrettin Karaca ile görüştük, bizi olumlu karşıladı. Bir arkadaşımız bizi Alevi Köy Dernekleri'yle buluşturdu. Çok kalabalık bir toplantıda taleplerimizi dile getirdik. Geçen hafta Karadeniz'deydim, orada arkadaş grupları ve meslektaşlarla buluştum. Bütün üniversitelerin Kadın Araştırma Merkezleri'ne elektronik posta gönderdik. İkisinden cevap geldi. Yayılmaya çalışıyoruz. Küçükkuyu'ya, Balıkesir'e gideceğiz, orada arkadaşlarımız var. Orada yaymaya çalışacağız. 18 Kasım'da Mecidiyeköy Kültür Merkezi'nde bir kadın kurultayı yapmak, o kurultaya da bütün parti liderlerini davet etmek istiyoruz. Şu anda bir girişim durumundayız. Çaba içindeyiz, bu çabalarımız sırasında bu fikre sahip olan daha değişik insanlar gündeme gelebilir. Şimdilik bir sözcümüz yok zaman içinde tabii ki olur.

Kendi aranızda toplantılar oluyor mu?

Önce kendimi tanıtayım, ben ***Zerrin Bayraktar***, inşaat mühendisiyim. Yıldız Teknik Üniversitesi'nde öğretim üyesiydim. Şu anda emekliyim. Ulaştırmacıyım. Öyle olunca olaylara sosyal yönden bakabiliyorsunuz.

Ülke çok kötü yönetiliyor, biz kadınlar olarak bunu düzeltebiliriz, diye düşünüyorum. Öyle bir inancım olduğu için bu girişimin içinde yer aldım. Şu anda on kişiyiz ve her hafta Çarşamba günleri Şişli Atatürkçü Düşünce Derneği'nde toplanıyoruz.

Kadınlar olarak bir araya geldik diyorsunuz, ne tür talepleriniz var, hangi türden bir partiye destek verebilirsiniz?

Özden Gönül: Taleplerimizden biri feodal yapının değiştirilmesidir. Türkiye'de

kadının bağımsız ve özgür olarak yaşaması için Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki, feodal yapının değiştirilmesi, toprak reformunun yapılması gerekiyor. Kadınların bağımsız olabilmesi, ekonomik bağımsızlığını da elde etmesi ve eğitimli olmasıyla doğru orantılıdır. Kadınlar parlamentoda, yerel yönetimlerde yeterli bir biçimde temsil edilmelidir. Çünkü kadınların kafası erkeklerden farklı bir biçimde çalışıyor, aynı anda birkaç işi birden yapa-

biliyorlar, düşünün hem evin düzenini sağlıyor, hem evin içindeki ilişkileri organize ediyor, hem de dış dünya ile bağlantı sağlıyorlar... Kadınların ayrıca uzlaştırıcı bir yapıları da var. Kadınların bu çalışma biçimleri parlamentoya taşınırsa ülkenin gidişatı değişebilir. Hedeflerimizden biri de kadınların mutlaka parlamentoya girmesi olduğu için kadın oylarını, bizleri birinci sıradan aday gösterecek partilere doğru yönlendireceğiz. Tabii aday gösterilecek kadınlar kukla kadınlar değil, gerçekten toplum içinde çalışmalarıyla kendini kanıtlamış, birilerinin uydusu olmayan kadınlar olacak... Bu kadınları, kadın dernekleri partilere yönlendirmelidir.

Zerrin Bayraktar: Biz ayrıca kadınların kendi haklarını savunur hale gelmesini istiyoruz... Onları güçlendirmek istiyoruz... Kadınlar mesela kendilerini dövdürtmemelidir.

Hülay Keklik: Bir de ülkenin geri kalmış bölgeleri var. En modern şehirlerimizde bile kadına verilen yerin ne kadar sınırlı olduğunu görüyoruz. Erkek egemen dünyada siyasi partilerde listelerin erkek nüfusuna göre belirlendiğini görüyoruz. Parlamentoda kadın sayısının azlığı tesadüf değil.

Peki siz ne diyorsunuz, kadınlara destek olan, onları yönetimlere getirebilecek partilere oy verelim mi diyorsunuz?

Hülay Keklik: Evet, amacımız buydu zaten. Bizim ülke olarak da önemli sorunlarımız var. Ülkemizin sorunlarında kadının da çözümü var diyoruz biz ve hayat standartlarımızı yükseltecek bir program yapıp kendimizi ifade etmek istiyoruz. Ülkemizde garip olaylar oluyor. Şimdilerde belediyelerin çıkardığı bazı broşürlerde kadınların nasıl olması, nasıl hareket etmesi lâzım geldiğine dair talimatlar var. 2006 Türkiyesi'nde belediyelerin, kadının ve aile hayatının tanımını yapmaya hiç hakkı yoktur. Buna bir dur demek gerekir.

Programınızda yerel yönetimlere ilişkin bir şeyler var mı?

Zerrin Bayraktar: Ulaşımından enerji politikalarına kadar pek çok konuda fikir üretiyoruz. Çeşitli partilerin programlarını aldık, onlardan bize uygun olanı topladık, kendimiz bir şeyler ekledik, bir program oluşturuyoruz.

Kadın meselesine nasıl bakıyorlar partiler peki?

Zerrin Bayraktar: Ben kadın erkek diye bakmıyorum. Ülke belli bir yerlere gelse kadının sorunu da çözülür.

Sizi anlıyorum, herkesin genel ülke politikasına dair bir tasavvuru var. Ama biz kadın dergisiyiz, siz de kadın girişimisiniz, o nedenle kadınlar üzerinden soruyorum?

Hülay Keklik: Hayatımız boyunca kendimizden taviz verdik. Erkeği yücelttik, daha iyi pozisyonlara getirdik, çocuklarımıza da durmadan verdik.

Hep biz veriyoruz, ama bu artık böyle olmasın, almasını da bilelim artık, diyoruz. Kadınlar iktidara gelince imkânları daha eşit bir biçimde paylaştıracaktır, diye düşünüyorum. Çünkü erkekler daha bencil, devamlı almaya alışık bir yapıları var. Yavaş yavaş bu durumu değiştireceğiz. Birden bire her şey değişmez, ama bir yerden de başlamak gerekir.

Özden Gönül: Türkiye'de hep kadın sorunları kadın sorunları derler, Türkiye'de kadın sorunu yok bence, Türkiye'de erkek sorunu var. Erkeklerin eğitilmesi lâzım, kendilerini eğittiklerinde kadınlar sorunlardan arınacaklar. Bütün erkeklerin okullarda, aile içinde, derneklerde eğitilmesi lâzım. O zaman toplumda eşitlik sağlanacak.

Kadınlar konusunda erkeklerin eğitilmesi gerektiğini gösteren bir projeniz de var yani?

Özden Gönül: Evet... Şu anda çoğalmaya çalışıyoruz. Her arkadaşımız kendi çevresinde büyük bir özveri ile çalışıyor. Kurultaya kadar olan dönemde küçük gruplar halinde neler istediklerini tartışacaklar, bir şeyler çıkaracaklar. Daha sonra birleştirip, taleplerimizi netleştireceğiz. Kurultaya parti başkanlarını da çağıracağız. Hangi parti kendisine bizim taleplerimiz doğrultusunda program hazırlarsa, oylarımızı o partiye vereceğiz. Biz, ulusalcı çizgide ülkenin bu gidişatına dur diyecek ve çeşitli kadın gruplarının taleplerini ayrı ayrı programlarına yansıtacak partilere oyumuzu vereceğiz. Çünkü siz de biliyorsunuz, işçi kadınla yönetici pozisyonda çalışan kadınların sorunları farklı.

Türkiye'de siyasi partilerin esnek olmayan bir yapıları var... Sizin girişiminizle onların kadın politikalarının değiştirilebileceğini umuyor musunuz, gereken cevabı almazsanız ne yapmayı düşünüyorsunuz?

Özden Gönül: Haklısınız. Ancak bize sıcak bakmayan parti liderlerinin "biz kadın oylarını örgütleyeceğiz" dediğimizde havaları değişiyor. İş bize düşüyor. Biz kadınlar bir araya gelip güçlü bir duruş sergilersek, partiler hizaya gelmek zorunda kalırlar.

Kafanızda bir organizasyon planı var mı, kadınlarla ne şekilde temas kuracaksınız, dernek üzerinden mi, ya da çeşitli partilere mensup kadınlarla o partinin kadın örgütü üzerinden mi?

Zerrin Bayraktar: Ev ev, mahalle mahalle dolaşmak, mahallede sözü geçenleri bir araya getirip konuşmak daha iyi bir yol gibi geliyor bize.

Özden Gönül: Toplumda isim yapmış derneklerle değil, tek tek kadınlarla görüşmek istiyoruz. Çünkü onlar da partiler gibi belli fikirlerde somutlaşmışlar. O nedenle köy dernekleri, mahalli dernekler, toplumda klişe haline gelmeyen derneklerle temas ediyoruz. Daha sonra partilerin kadın kollarıyla da görüşeceğiz.

Hülay Keklik: Çalışmanın temel ayaklarından biri de bilinçlendirme ve aydınlatma faaliyetleri... Toplumun tepkici kesimlerini bir araya getirip, kendi ağızlarından kendi sorunlarını anlatsınlar istiyoruz. Örneğin bir sağlıkçının problemini biz iyi bilemeyiz, bu konuda bir hekimin konuşması gerekir. Herkes kendi durduğu yerden ihtiyaçlarını dile getirecek, partiler de bu konularda çözüm üretecekler.

Sultanbeyli Pir Sultan Derneği ile de görüşmeye gideceğiz önümüzdeki günlerde. Dernek başkanı 24-25 yaşlarında bir kadın. İnanç özgürlüğünü yaşayabilmek adına büyük mücadeleler verdiler. Onunla tanışacağız. Çünkü işin bir de inanç boyutu var. Her inanç grubunun kendini temsil etmesi de taleplerimiz arasında yer alıyor.

Kadın hayatın, politikanın içinde olmalı. Politikanın içinde olmalı ki deneyim kazansın. Herhangi bir politik faaliyet içinde olmamış kadınları yukarıdan alıp parti meclisine getirdiğinizde, o uydu oluyor. Ama erkeğin de eğitilmesi lazım. Erkek, güçlü kadını bastırmaya çalışıyor. Erkeğin kadının gücünü, aklını kabul etmesi lâzım artık.

Sendikal bağlılık ve güven

Hazırlayan:
Yard.Doç.Dr. Betül Urhan
Kocaeli Üniversitesi
İ.İ.B.F. Çalışma Ekonomisi ve
Endüstri İlişkileri Bölümü

Sendikalarda görülen zayıflamayı tersine çevirmek için ücret mücadelesinin yanı sıra, üyeleri daha geniş hedefler doğrultusunda harekete geçirecek ve onlar arasında sendikal aidiyet, bağlılık ve gönüllülüğü artıracak politikaların acilen hayata geçirilmesi gerekiyor.

Günlük yaşantımızda bir sorunla karşılaştığımızda, bu sorunu tek başımıza çözemiyorsak aile üyelerinden ya da güvendiğimiz başka insanlardan yardım isteriz. Eğer her an yanımızda olduğuna inandığımız sadık dostlarımız ve kardeşlerimiz varsa, kendimizi güvende hissederiz. Bildiğimiz gibi güven zor zamanlarda sınanır. Bu zor zamanlarda sorunlarımızdan kurtulmak veya istediğimize ulaşmak için diğerlerinin desteği son derece önemlidir. Günlük yaşantıda kısa ve uzun vadede ihtiyaç duyduğumuz sadık veya güvenilir insan ihtiyacını kurumlar da hissederler. Örneğin sendikalar, politika ve stratejilerini uygularken üyelerinden sağlamış olduğu kolektif güce ve güvene dayanırlar. Hem işyerinde hem de toplumda geniş bir destek bulamayan sendikalar, temsil işlevlerini yerine getiremezler. Bu nedenle sendikalar, işçilerin kolektif gücünün bir aracı ve temsilcisi olarak tanımlanırlar. Sendikaların gücü ve fonksiyonlarını yerine getirebilme yetkinliği, hem üyelerin sendikalara yönelik tutum ve davranışları, hem de sendikanın üyelerinin sendikal kararlara katılabilecekleri ve alınan kararlar konusundaki dilek ve şikayetlerini iletebilecekleri demokratik kanalları sağlayan bir yapılanma içerisinde olmalarına bağlı olarak değişir. Günümüzde her iki alanda da sorunların yaşandığı görülüyor.

İşçilerin sendikalara yönelik tutum ve davranışlarından kast ettiğimiz şey, işçilerin hem kendi sendikalarına hem de sendikacılığa yönelik inançları, sendikaya olan bağlılıkları, sendikal faaliyetlere katılma dereceleri ve sendikalardan duydukları memnuniyettir. Bu yazımızda daha çok bir üyenin sendikaya olan bağlılığının veya bir sendikadan duyduğu memnuniyetinin göstergelerini ve sonuçlarını tartışacağız. Bir üyenin sendikaya bağlı olması ve güvenmesi sendika için neden önemlidir? gibi sorulara da yanıtlar arayacağız.

Bir sendika üyesinin sendikaya bağlılığı ve sendikadan duyduğu memnuniyet birbirinden farklı kavramlar olmasına rağmen, her iki eğilimin birbirinden ayırt edilmesi zordur. Üyenin sendikaya bağlı olmasının birçok göstergesi vardır; sendika adına çaba harcamaya ve üyeliğini sürdürmeye yönelik güçlü bir isteğinin olması, sendikalı olmaktan gurur duyması, sendikanın amaç ve değerlerini kabul etmesi, bunlara yönelik güçlü bir inancının olmasıdır. Başka bir ifade ile, sendikaya bağlılık, sendikada sorumluluk almaya ve sendika adına çalışmaya gönüllü olmadır. Sendika bağlılığı, hedef ve amaçlar bakımından daha genel bir kimliği yansıtır ve yavaş bir şekilde gelişir.

Tutarlı bir sendikal kimlik

Sendika tatmini ise iş ortamının özel ve gerçek durumlarına yönelik mevcut sendikal faaliyetlerden duyulan memnuniyeti yansıtır. Her gün işyerinde oluşan olaylar, ücret ve diğer sosyal haklarda elde edilen kazanımlar, üye-sendika ilişkileri, çalışma yaşamının kalitesi, işçi hareketine yönelik genel tutum sendika tatminine etki edebilir. Özellikle sendika içi demokrasi ve iletişim, diğer faktörler kadar önemlidir. Bu anlamda liderlerin üye katılımına destek olması, sendikal kararlar alınırken üyelere görüş sorulması ve üyelerin görüşlerini açık bir şekilde dile getirebilecek mekanizmaların oluşturulması, üyelerin sendikadan duyduğu memnuniyeti ve bağlılığı artıracaktır.

Sendika sadakati ve memnuniyeti arasındaki temel farklılık, sendika sadakatinin nispeten uzun bir sürede geliştirilen

ve tutarlı bir sendikal kimliği yansıtmasıdır. Sendika üyesinin sadakatinin daha uzun sürede oluşması ve tutarlı olmasının önemli bir nedeni; üyenin sendikayı ve faaliyetlerini, geniş değerler ve amaçlarla özdeşleş tirip kabul etmesidir.

Sendikanın etkinliği için son derece önemli olan üyenin sendikaya bağlılığı, sendikal faaliyetlere ve kararlara katılması ile birlikte artar. Aslında bunun tersi de doğrudur. Yani, bir üye, sendikaya ne kadar bağlıysa sendikal faaliyetlere katılma derecesi de o kadar artar. Üyenin sendikal faaliyetlere katılımı iki düzeyde gerçekleşir. Birincisi, işçinin sendikanın seçilmiş bir görevlisi olması, işyeri temsilcisi olması, seçim veya örgütlenme çalışmalarında gönüllü olarak yer alması, komite veya komisyon üyeliği şeklindeki aktif katılımıdır. İkincisi ise sendika toplantılarına katılma, toplu sözleşmeleri okuma, sendika seçimlerinde oy verme gibi pasif katılımdır. Üye olan işçiler faaliyetlere aktif olarak katıldığında, muhtemelen sendikaya olan güven duyguları gelişecektir. Bugün sendikaların üyeleri ile yaşadıkları sorunları çözmelerinin ve ihtiyaç duydukları güveni tesis edebilmelerinin ön koşullarından birisi, üyelerinin gerek sendikal kararlara gerekse faaliyetlere aktif olarak katılımını sağlayacak sendika içi demokrasi kapasitelerini geliştirmektir. Bu yalnızca örgütlü işçilerin sayısal olarak artışını değil, aynı zamanda üyelerin sendikaya sadakatini ve dayanışma duygusunu güçlendirerek nitelik bakımından da bir yükselmeyi beraberinde getirecektir.

Aktif ve militan üyelik

Unutulmaması gereken önemli bir nokta, sendikaların işyerinde varlığını hissettirebilmeleri, toplu görüşme yapabilmeleri, bağıtlanmış bir sözleşmeyi uygulayabilmeleri, işverenlerin işçileri korkutma, yıldırma ve yanlış bilgilendirme gibi sendika karşıtı uygulamalarını etkisiz kılabilmeleri, grev, politik ve örgütlenme faaliyetlerini gerçekleştirmeleri, sahip oldukları güç ile doğru orantılı olduğudur. Bu güç, büyük oranda üyeler arasında aktiflik, militanlık ve bilinç düzeyi ile sağlanan destek tarafından belirlenecektir. Bugün Türkiye'de sendikal sorunları sahiplenen, katılımı, sadakati ve güven düzeyi yüksek bir üye tipinin yaygın olduğu ne yazık ki söylenemez. Uzun yıllar yetkilerini yöneticilere devretmiş ve sendikal faaliyetlere katılmanın ötesinde sendikal kararların oluşumuna katılma olanağı ve güvencesine sahip olamamış bir üye tipinin sendikal sorunları sahiplenme ihtimalinin düşük olması ve sendikaya yabancılaşması şaşırtıcı değildir.

Aslında üyelerin faaliyetlere aktif olarak katılım düzeyinde görülen düşüklük ve kolektif örgütlere karşı olan güvensizlik, sadece sendikalarda değil, diğer bütün örgütlerde (parti, dernek vb.) görülmektedir. Bu sorun, kolektif örgütlerin işleyişinden kaynaklanıyor gibi görünse de, gerçekte üyelerin kendilerini çevreleyen sosyal, ekonomik ve siyasal ortamın da çok önemli bir payı olduğunu söylemek gerekir. Sendikaları da bu ortamdan bağımsız düşünmek mümkün değildir. Bugün, Türkiye dahil neredeyse tüm dünya ülkelerinde hakim olan neo-liberal politikalar, bireyciliği ve güvensizliği aşılıyor. Bu politikaların yarattığı krizlerin ekonomik ve toplumsal alanda meydana getirdiği eşitsizlikler ve belirsizlikler, sosyal hareketlilik olanaklarının kısıtlanması, yargı sürecindeki davaların uzaması, yasaların toplumu düzenleme etkisini yitirmesi, kamu yönetiminde görülen yolsuzluklar, geniş halk kitlelerinin toplumsal düzenin değişeceğine dair umutsuz bir düşünce içerisinde olması gibi birçok neden, toplumda bireylerin kolektif kurumlara ve birbirlerine olan güvensizliğini artırıyor. Nitekim Türkiye'de yapılan bir araştırma, insanların yüzde 90'ının birbirine güvenmediğini ortaya koyuyor. Sendikaların toplumda görülen bu güvensizlik ortamından etkilenmediğini söylemek mümkün değildir.

Sendikalara karşı kuşku ve güvensizliği artıran bir başka etken de bireyciliğin artmasıdır. Bireyci yaklaşıma göre kişi, yalnızca kendi çıkarını artırmak için diğerleri ile birlikte hareket etmelidir. Yalnızca kendine güvenmeli, başkalarına olabildiğince az yaslanmalıdır. Bu anlayış, televizyonlarda her gün izlediğimiz filmlerle, reklamlarla, okuduğumuz gazetelerle, romanlarla ve dinlediğimiz şarkılarla benimsetilmeye çalışılıyor. Bireycilik giderek sendikal alanda da kendini gösteriyor. Günümüzde, işçilerin büyük oranda toplu sözleşmelerle elde edilen ücret artışları ile ilgilenmeleri ve bu nedenle sendikalara üye olmaları, sendika aracılığıyla bireysel çıkarlarını artırmaya odaklanmış olduklarını gösteriyor. Durum böyle olunca sendikalar da, üyelerini kaybetmemek için ücret merkezli politikalar uyguluyor. Bu durum, kısa vadede işçilerin yararına gibi görünse de, uzun vadede işçiler arasındaki dayanışmacı değerleri ve sendikaları zayıflatıyor. Çünkü ücret eksenli mücadeleler, sendikaların neo-liberal politikalara kapsamlı cevap verecek stratejileri geliştirme ve uygulama kapasitelerini daraltıyor, bireycilik ve tüketim ile uyumlaştırılmış bir üye tipinin oluşmasına neden oluyor. Aslında ücretler uğruna verilen mücadelelerin yararsız olduğunu söylemek büyük hata olur. Buradaki sorun, üyelerin harekete geçirilmesi, birliğin sağlanması ve eğitimi söz konusu olduğunda bu tür mücadelelerin etkisinin sınırlı olmasıdır. Sendikalarda görülen zayıflamayı tersine çevirmek için ücret mücadelesinin yanı sıra, üyeleri daha geniş hedefler doğrultusunda harekete geçirecek ve üyeler arasında sendikal aidiyet, bağlılık ve gönüllüğü artıracak politikaların acilen hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Oy hakkı için Londra sokaklarında...

Hazırlayan:
Doç.Dr. Serpil Çakır
İstanbul Ünviversitesi
Siyasal Bilgiler Fak.

Şimdi elimizin altında olan bazı kazanımlara ulaşmak için kadınlar zorlu mücadeleler verdiler... İngiltere'de oy hakkı için yapılan mücadele bunun en somut örneğidir. Bu süreçte kadınlar yalnız yönetenleri değil, dost olduklarını iddia edenleri de karşılarında buldular.

Kadınların mücadelesinin tarihin karanlıklarına gömüldüğü sanılırken, küllerinden dirilen bir Phoeniks'e, mitolojideki bir kuşa benzetilebilir. Phoeniks, efsaneye göre Arabistan çöllerinde beş-altı yüzyıl yaşadıktan sonra kendini bir cenaze ateşinde yakan ve küllerinden aldığı güçle yeniden dirilip bir o kadar daha yaşayan bir kuştur. Kadın hareketi, çağa, koşullara ve ülkelere göre yeniden dirilip bir başka yöne evrilebilir. İşte kadınların 1900'lü yıllarda gerek Amerika'da, gerekse İngiltere'de oy haklarını kazanmak için verdikleri mücadele de bu türden dirilişlerden biri olarak gösterilebilir. ABD'deki mücadele, bu sene TV'de de gösterilen "Demir Çeneli Melekler" filmine konu olmuştu. Bu ay size İngiltere'deki mücadeleden örnekler vereceğim.

İngiltere'deki mücadelede, ***Pankhurst*** ailesi başı çeker. Kızları Christabel ve Sylvia ile anne Emelline, hatta erken yaşta ölen babaları da bu mücadeleye yön verirler. Önümüzdeki ay, dergimizde Sylvia hakkında daha ayrıntılı bilgi vermeye çalışacağım. Çünkü Sylvia, annesi ve kız kardeşinden farklı olarak daha solda yer aldı. İşçi sınıfının sorunlarına değindi, sendikal hareketi, işçi partisini kadınlar açısından eleştiriye tabi tuttu, Feminizm ile Sosyalizm'i birleştirdi. Dünya Savaşı öncesinde antimilitarist olmanın gereğini cesaretle savundu. Etiyopya'nın işgaline, anti- emperyalist ve anti-ırkçı tutumuyla, neredeyse tek başına, 20 yıl boyunca çıkardığı bir dergiyle mücadele etti. Anne ve diğer kız kardeş Christabel ise, oy hakkı mücadelesinin militanlığını üstlenmişlerdi, eylemlerinde her tür taktiği, -buna camları kırma, mülke zarar verme de dahil- kullandılar. Öyle ki, bu ailenin kurduğu, ***Kadınların Sosyal ve Siyasal Birliği***, İngiltere'nin çeşitli kesim ve bölgelerinden kadınları Londra'da bir mitingde bir araya getirebilmişti. Katılımcıların sayısı 500 bini buluyordu. Demokratik yasaların ilk örneklerinin çıkarıldığı İngiltere'de, vatandaş haklarına sahip olmak için bir takım ayrıcalıklar istenmişti. Vatandaşlık için belli bir miktar servete, mülke sahip olmak en önemli kıstastı. Tabii ki cinsiyetin erkek olması gerekiyordu. İşçi sınıfının desteğiyle gelişen Chartist Hareket (1838-1848) sonrasında, yetişkin erkeklere oy hakkı tanındı, gizli oy esası getirildi. Ancak kadınlara bu hak lâyık görülmedi. Özellikle 1900'ün başından itibaren mücadelenin dozu artırıldı. İmza kampanyası yapıldı, parlamentoya dilekçe verildi. Yürüyüşler düzenlendi, türlü taktiklerle Londra kasıp kavruldu. Açlık grevine gittiler, bu taktiği bir mücadele yöntemi olarak ilk kez kullandılar. Ama zorla beslendiler. Zorla beslenme konusunda hükümet bir yasa bile çıkardı. Sonuç değişmedi. Ancak savaş sonrasında, belli mülke sahip, 30 yaşın üstündeki kadınlara tanındı bu hak.

Zeynep Hanım'ın kaleminden oy hakkı mücadelesi

1908 yılında İngiltere'de bulunan ve Sultan Abdülhamit'e muhalif bir Osmanlı paşasının kızı olan Zeynep Hanım'ın İngiltere'de sürgünde yaşarken oy hakkı mücadelesi yapan kadınlara ilişkin tanık olduğu bir olay:

"Geçen akşam, kadın hakları için savaşanların bir sokak toplantısına gittim. Konuşmacı, küçük taburesini kendisi taşıyordu. Bir başkası bayrağı taşıyordu ve bir üçüncüsü de elinde kalabalığa dağıtılacak broşürler ve kağıtlar tutuyordu. Biraz yürüdükten sonra tabureyi pis görünüşlü bir meyhanenin önüne koydular. Bayrağı taşıyan hanım cesaretle taburenin üstüne çıktı ve bağırmaya başladı. Başlamaya o kadar hevesliydi ki, insanların onu duymak için yaklaşmalarını bile beklemedi. Kadınlı erkekli büyük bir kalabalık toplandı. Bunların çoğu şimdiye kadar hiç görmediğim bir sınıftan insanlardı. Durmadan onun sözünü kestiler ama o cesurca devam etti. Onların kabalığına alayla yanıt verdi. Bir adam, konuşmacıya "sen çok çirkinsin" dedi. Bir başkası "çamaşırını yıkadın mı" diye sordu. Ama nefret dolu sözlerinin çoğunu anlayamadım. Çünkü konuştukları İngilizce benim Türkiye'de öğrendiğim İngilizce'den çok farklıydı."

Kadınların elbiseleri rengârenkti

500 bine yakın kişinin kadınlara oy hakkının tanınması için 21 Temmuz 1908'de Londra'da Hyde Park'ta katıldığı gösteri için kadınlar büyük hazırlık yaptılar.

Yirmi kürsüde konuşacak yirmi kadının fotoğraflarıyla, buluşma yerini ve yedi yürüyüş kolunun geçeceği güzergâhları gösteren dev bir poster hazırlanarak Londra'da ve taşrada dağıtıldı. Göstericileri yetmiş taşra kentinden getirmek üzere otuz özel tren seferi ayarlandı. Gösteriyi duyurmak için çeyrek milyon kadar el ilanı dağıtıldı. 9 yürüyüş şefi, 17 grup yöneticisi, 30 grup başkanı, 40 bayrak ve flama çavuşu seçildi, taşradan gelenleri karşılamak üzere 100'lerce istasyon görevlisi belirlendi. Hepsi birliğin renkleri mor, beyaz ve yeşili içeren kemerler ve kolluklar taşıyorlardı. 100 tane dev ipek flama, 500 kadar daha ufak flama, binlerce bayrak yapıldı. Bunların giderleri bağış yapan kadınlarca karşılandı. Parka doğru yürüyüşe geçen her yürüyüş kolunun başında bir araba gidiyordu. Kadın göstericilere beyaz elbiseler giymeleri söylenmişti. Bellerine morlu, beyazlı, yeşilli kemerler takmışlardı. Parkta o zamana kadar görülmeyen bir kalabalık birikmişti. Gözün ulaşabildiği her yeri insan seli kaplamıştı. Hep karanlık renklere bürünen öbür gösterilere karşılık, kadın elbiselerinin renkleri ve beyaz hasır şapkalarıyla bizim gösterimiz bir çiçek tarlasını andırıyordu. Altın rengi bir güneş ışığı ve bulutsuz bir mavi gök altında, sanki gerçekten bir gala günü yaşıyorduk. Konuşmaların başlangıcı ve sonu bir yük kamyonundan yapılan anonslarla duyuruluyordu. Sonra büyük bir çığlık koptu. "Kadınlara oy! Bu çağrı üç kez tekrarlandı. Her şey birden dalgalanır gibi oldu.

Batıda kadınların oy hakkının kazanılmasında bazı dönüm noktaları:

► Temmuz 1848'de ABD'de, New York'ta Seneca Falls'ta kadın hakları toplantısı yapıldı. Siyah erkeklere de oy hakkının tanınmasından sonra bu işin ırk sorunu olmaktan ziyade kadın olma temeli üzerinden kaynaklandığını anladı kadınlar.

► 7 Temmuz 1866'da John Stuart Mill Avam Kamarası'na "kadınların oy hakkı için" toplanan imzaları bir dilekçe ile sundu.

► 1883'te Yeni Zelanda'da kadınlara oy hakkı tanındı.

► 1903'te Kadınların Sosyal ve Siyasal Birliği (Women's Social and Political Union) anne Emeline Pankhurst ve kızları Chirstabel ve Syliva tarafından İngiltere kuruldu.

► 1907 yılında Finlandiya'da kadınlara oy hakkı tanındı.

► 1910'da ABD'de altı eyalette kadınlara oy hakkı tanındı.

► 1915'te İzlanda ve Danimarka'da kadınlara oy hakkı tanındı.

► 1917'de Hollanda ve Sovyet Rusya'da kadınlara oy hakkı tanındı.

► 1918'de 30 yaşın üzerinde belli oranda mülke sahip kadınlara oy hakkı tanındı. 1919'da kısıntılar kaldırıldı.

► 1920'de ABD'nin tüm eyaletlerinde kadınlara oy hakkı tanındı.

► 1922'de Kanada'nın İngilizce konuşan eyaletlerinde kadınlara oy hakkı tanındı.

► 1923'te Avusturya, Macaristan, Çekoslovakya, Polonya, Estonya ve Litvanya'da kadınlara oy hakkı tanındı.

► 1945'te Fransa'da kadınlara oy hakkı tanındı.

Er meydanında bir Sarıcakız

***İlkin Manya*, namı diğer Aşık Sarıcakız, Türkiye'nin ünlü kadın aşıklarından. Ünü Almanya'lara kadar varmış. Ortaokul yıllarında başlayan bağlama tutkusu onu aşıklar dünyasına taşımış... İşte orada yaşadıkları.**

Necla Akgökçe

İlkin Manya ile tesadüfen karşılaştık. Halk edebiyatı, aşık geleneğine ilginiz varsa, siz onu Aşık Sarıcakız olarak mutlaka tanırsınız. Ortaokul sıralarında başladığı bağlama çalma tutkusu, Türkiye'nin önde gelen kadın aşıkları arasına girmesini sağlamış. Katı olan her şeyin buharlaştığı, müziğe, sanata, bir insana emek vermenin, sevmenin, sorumluluk duymanın aptallık sayıldığı, sıradanlığın erdem olduğu günümüzde, her gerçek insan gibi o da kendi kabuğa çekilmiş biraz...

Bizi Yeşilpınar Öğretmen Blokları'nda bulunan evinde karşıladı. Duvarlarında çeşitli dönemlerindeki "aşık"lık hallerini, Aşık Veysel'le karşılaşmasını gösteren fotoğrafların bulunduğu salonun her yerinde ince bir zevkin izlerini görmek mümkündü…

Arkadaşı Hülya Hanım'la bekliyorlardı beni. Sözleşmiştik... Biraz nefes aldıktan sonra o, 'çay koyayım' diye mutfağa seyrederken, ben de büfenin üzerindeki fotoğrafları, ödülleri gözden geçirmeye başladım. Daha önce hakkında okuduklarımdan bir dönem Aşık İhsani ile evli olduğunu bildiğim için bıyıklı bir erkeğin bulunduğu evlilik fotoğrafına bakıp, Aşık İhsani mi demek kabalığında bulundum... "*Oradaki fotoğrafların hiçbirinde eşlerim yok*" dedi. Üç kez evlenmişti, evliliklerinin üçünü de Türkiye'nin ünlü aşıklarıyla yapmıştı ve hiçbirinin fotoğrafı İlkin Hanım'ın anıları arasında yer alma hakkını elde edememişti. Sustum, bir süre onunla, sonra Hülya Hanım'la bakıştık ve anladık birbirimizi. Kırıla kırıla çelik gibi olmayı öğrenmiş kadınlardandı o da. Emin sulardaydım, teybin düğmesine basabilirdim artık.

Eskişehir'de yaşama gözlerini açar- Sarıcakız, iki yaşına kadar da orada otururlar. Ailesi kentin yerlilerindendir. Bir gün dedenin Porsuk Çayı'nda ölüsünü bulurlar: Faili meçhul bir cinayet... Atletizm hakemi olan babaya dar gelir memleketi, Ankara'ya göç edip Yenimahalle'de oturmaya başlarlar. O sırada Aşık İhsani ve eşi Güllüşah da aynı semtin sokaklarında gezinir. Okul dönüşü rastlar bu ilginç ikiliye küçük İlkin ve gözlerini onlardan alamaz, "*Güllüşah'ın üzerindeki geleneksel giysileri, omzundaki sazı, iki örgülü saçı benim çok hoşuma giderdi, keşke ben de büyüyünce saz çalsam diye içimden geçirirdim*" diye anlatıyor Sarıcakız...

Bu arzusunu babasına da iletir, "Baba bana bir mandolin!". Pek rağbet etmez bu isteğe baba. Ama olumlu yanıt teyzeden gelir, ilk mandolinini o alır İlkin'e... Sonra doğru mandolin kursu... O sıralar radyodan Aşık Davut Sulari, Aşık Dursun Cavlani, Aşık Veysel'i sürekli dinler ama. Kursta verilen konserlerle ilk kez sahneye çıkar. Sonra Ankara Radyosu Çocuk Saati Korosu'nda pekiştirir sahne kariyerini, koroda aynı zamanda değerli hocalardan da solfej eğitimi alır.

"*Ortaokul süresince Çocuk Saati'nin kadrolu bir elamanı oldum. Babam atletizm hakemi olduğu için aynı zamanda spor da yapıyordum... Ama benim gönlüm müzikteydi.*"

Evet, İlkin Manya Sarıcakız olmadan önce milli atlet olarak ismini duyurmuş; atletizmde 2000 metrede Ankara Bölge birinciliği var.

Mahlas edebiyat öğretmeninden

Ortaokulda dersleri çok iyi olan İlkin'e hocaları öğretmen okulunu tavsiye ederler: "*O zaman çok çalışkan ve parlak öğrenciler öğretmen okuluna yönlendirilirdi*" diyor.

1966'da Konya Öğretmen Okulu'nu iyi derece ile kazanarak orada eğitim görmeye başlar. Kendi deyimiyle bağlamayı kucağına öğretmen okulunda alır. Çok bilgili bağlama hocaları sayesinde enstürmanın inceliklerini öğrenerek okul gecelerinde sahneye çıkmaya başlar. Konya, o yıllar Aşıklar Bayramı'nın yapıldığı kent. Okul onları her sene bu bayrama götürürmüş. Edebiyat dersi halk şiirine ve ozanlarına olan ilgisini pekiştiren bir ders. En sevdiği halk ozanı ise Karacaoğlan. Karacaoğlan'ın sevgilisi Karacakız... Bu hayranlığı sezen edebiyat öğretmeni bir gün İlkin'e "*Karacağlan'ı çok seviyorsun ama onun Karacakız'ı var. Sana da Sarıcakız derler eğer aşık olursan*" der.

1971 yılında İlkin Manya, öğretmen okulunu bitirmiş çiçeği burnunda bir

öğretmenken, Sarıcakız mahlası ile Konya Aşıklar Bayramı'na katılır ve türkü dalında birinci olur. Basın büyük ilgi gösterir bu olaya, Sarıcakız olanca mütavaziliğiyle "*60 erkek içinde tek kadın bendim, teşvik olsun diye seçtiler*" diyor. Bunun hak edilmiş bir başarı olabileceğine onu inandırmam mümkün olmuyor, ne yapalım...

Sonra Aşık Reyhani ile birlikte bağlama çalmalar, konserler, turneler, aşk ve evlilik. Reyhani 40 küsur yaşında, o henüz yirmisinde, sonra kültürel farklılıklar, aile karşı çıkar. Evlilik 9 ay sürer, bu dönem boyunca Erzurum'un bir köyünde o öğretmenlik yapar, Reyhani turne turne gezer.

Mısralardaki gönül kırgınlıkları

Ya aşıklık? Cevap net: "*Aşıklar da diğer erkekler gibi... Nikâhı basınca artık aşıklığınız filan kalmıyor. Onun malı oluyorsunuz, arkadaşlık da sanat da bitiyor*."

Aşıklar dünyası erkek ortamı, orada kendinizi nasıl hissediyordunuz soruma "*Aşıklık meydanı er meydanı olarak görülür aşıklar arasında. İçlerinde bilinçli olanlar, kadınları arkadaş olarak görenler de var tabii ama. Aşıkların çoğu kadınların ortamı sulandırdığı fikrini taşır. Ben kadın olarak o yalnızlığı hep yaşadım*." cevabını veriyor.

1977 yılında yapılan Aşıklar Bayramı'ndan sonra Hürriyet Gazetesi'nde çıkan "Kadın ozanın fendi erkek aşıkları yendi" isimli haberden sonra hakkında bir tecrit kampanyası başlatılır, o haberden sonra bir daha Aşıklar Bayramı'na davet etmezler Sarıcakız'ı.

Yalnızlığı giderme yolu olarak da evliliği seçer.

Aşık İhsani ne zaman girmiş hayatına?

Ona aşkı daha çocukluk çağlarında başlar. Daha sonra Aşık İhsani "Ozan Dolu Anadolu" isimli kitabında Reyhani'nin "Sarıcakız'ı kitaba alma, o aşık değil" ısrarlarına rağmen Sarıcakız'a bir halk ozanı olarak yer verir. O zaman aralarında henüz bir şey yok...

Boşandıktan epey sonra 1983'te evlenir Aşık İhsani ile... Ev sohbetlerinde birlikte saz çalmalar olur, ama 12 Eylül İhsani'nin yasaklı olduğu dönem olduğu için Sarıcakız da bu yasaklılıktan payını alır... İki buçuk yıl evlilikten sonra ayrılırlar. Sonra Hollanda, Almanya, Hollanda yılları başlar, orada Aşık Emircan'la üçüncü evliliğini yapar. Beş sene boyunca yurt dışında dolaşır, iyi günlerdir, 1990 yılında üçüncü eşinden de boşanarak Türkiye'ye döner.

Niçin sürmedi evlilikleriniz, sorusu belki sıradan ama yine de sorulması gerekiyor.

"*İkimiz de aşığız, birlikte saz çalar bir şeyler üretiriz, diye düşünüyordum. Ama bu hiçbir zaman olmadı. Birlikte sanat yapamadık. Kendimi geliştiremediğim gibi büyük acılar da yaşadım. Arada yaşam tarzı farklılıkları da vardı tabii...*"

Yaratma sürecini, ilhamın geliş gidiş zamanlarını soruyorum: "*Benim fazla şiirim yoktur*" diye cevap veriyor. Duygulandığı, derinden yaralandığı zaman ve gönül yorgunluklarından sonra yazarmış şiirlerini. Bir zamanlar üyesi olduğu TÖB-DER'in gecelerinde politik içerikli türküler de söylermiş... 1979 seçimlerinde Beria Onger bağımsız adayken, onu desteklemek için yapılan etkinliklere de katılmış. Süleyman Hocamız anlatmış, o saz çalmış... İyi bir ekiplermiş. Yeni piyasaya çıkan Aysun Çobanoğlu tarafından kaleme alınan "Aşık Sarıcakız Hayatı, Sanatı ve Şiirleri" isimli kitaba baktığımda ayrılığın, hasretin, sevgiliye sitemin ve kısacası hayatı algılamanın trajedisini mısra mısra ben de gördüm. Bilinç acıtır, demişti büyüklerden biri bir zamanlar. Evet bilinç kadın olunca daha kötü acıtıyor.

Şu sıralarda daha sorunsuz bir hayatı var İlkin Hanım'ın, 'az insan az sorun'. Aşıkların sahne aldığı konserler yine oluyor. Samsun Üniversitesi'nde, İTÜ'de konserlere katılıyor. İkisinde de salon hınca hınç doludur, gençlerin aşıklık geleneğine ilgi duyması onu çok memnun eder.

Bir de emeli var: "*Azerbaycan Televizyonu'nda kadın aşıkların oluşturduğu 'Peri Meclisi' isimli bir program yapıyorlar, ben de Türkiye'de öyle bir program yapmak isterim. Kadın aşıkları çağırırım, bazen de erkek misafirlerimiz olur, tartışır, söyleşir, çalarız... Bu geleneği yaşatmamız lazım*". İlgililere duyururuz.

Söyleşimizi yaptık, Sarıcakız'ın ve Hülya Hanım'ın maharetli ellerinden çıkan böreklerimizi, dolma ve tatlılarımızı da yedikten sonra kalkma zamanı geldi... Bize çıkmadan önce evinin penceresine yuva yapmış bir güvercini gösterdi, "*bakın bir de lohusam var*"... Ona gözü gibi bakıyormuş. Bebek'ten sonra başka limanlara kanat çırpacak güvercin. Hayat böyle. Biz de bu sıcak dost ortamından şehrin ürkütücü ve bencil kalabalığına doğru yollanıyoruz isteksizce...

Bazlama

Bazlamanın mayasını şaşırdım
Teknesinden hamurunu taşırdım
Bazlamayı ben tandırda pişirdim
Bazlama yanında ayranlı yayık
İçinde sarı yağ ağzına layık
.....

Bazlamalar pişti ne güzel taze
Karnı aç olanlar buyursun bize
Yiyen dua etsin Sarıcakız'a
Bazlama yanında ayranlı yayık
İçinde sarı yağ ağzına layık

Değil mi?

Açlık, yokluk sefaletin derdini
Çeken başka, yiyen başka değil mi?
Yumurtaya, ete, kaymağa, bala
Bakan başka, yiyen başka değil mi?

Yürüyor ha yürüyor
Hesabını soruyor
Toprağa düşen tohum
Yeşerdi can veriyor
.....
.....
Sarıcakız bulamazsın yerini
Düşük ücretlerle yüzerler derini
Kanı canı ile alın terini
Döken başka, yiyen başka değil mi?

Kadınların yüksek sesle 'şiddete uğramadan yaşamak istiyorum' demesi çok önemli:

Şiddet evin mahremine gömülmesin

TCK'da yapılan değişikliklere, Başbakan'ın genelgesine rağmen şiddet dur durak bilmiyor. Son olarak Gaziantep'te 16 yaşındaki Melek'in yaşamına son verildi pompalı tüfekle... Ama yalnız bizde değil, kadına yönelik şiddet her yerde. Konuyu, yıllardır bu alanda mücadele veren ve cinsiyete dayalı şiddetle ilgili Kafkasya'da yapılan bir toplantıdan henüz dönen CEDAW Sivil Toplum Yürütme Komitesi'nden Nazik Işık anlatıyor...

Bu yıl Kafkaslar'da cinsiyete dayalı şiddetle ilgili bir çalışma yaptınız. Ama, bundan önce biraz sizden ve kadına yönelik şiddetle mücadelenizden söz edelim. Çünkü biz sizi bu alanda uzun zamandır mücadele eden biri olarak tanıyoruz. Neden bu mücadeleye gönül verdiniz?

Bu alanda mücadele ediyorum, çünkü şiddetin yol açtığı acıları en çok kadınların yaşadığını biliyorum ve bu acıların bitmesini istiyorum. Diğer yandan, kadına yönelik şiddetin olduğu hiçbir yerde tam demokrasinin olamayacağını biliyorum ve ülkemde tam bir demokrasi olmasını istiyorum. Evet, bu mücadelede oldukça eski insanlardan biriyim, 1980'lerin ikinci yarısından bu yana kadına yönelik şiddetle mücadele ediyorum. Türkiye'de bu mücadelenin yaşı da aşağı yukarı bu kadar. Uzun soluklu bir mücadele ve çok emek gerektiriyor. Ne kadar çok kadın mücadelenin bir tarafından tutarsa, o kadar hızlı yol alabiliriz. Bu yüzden bu alanda mücadele eden kadınların sayısı artsın diye uğraşıyorum. Çünkü, kadınların "şiddete uğramadan, şiddete uğrama korkusu duymadan yaşamak istiyorum" demesi çok önemli. Güven, huzur içinde, ne zaman şiddete uğrayacağım diye beklemeden, kendini geliştirme imkân ve gücüyle yaşamak istemiyor muyuz? O halde bunu sesli söyleyelim, duyuralım. Çünkü, bu dünyada hâlâ ağlamayan bebeğe meme yok.

Sadece kadınların şiddet görmeden yaşamayı istemesi yeterli mi sizce?

Her kadın şiddetten uzak bir yaşamı ister. Ben açıkça, yüksek sesle istemekten, hak olarak talep etmekten söz ediyorum. Üstelik bu da yetmez. Kadınlar şiddete uğramasın diye başkalarının da yapması gerekenler var. Bunların çoğu da devletin yapması gerekenler. Mesela, şiddete uğrayanların ruh ve beden sağlığını geri kazanabilmeleri, çocukları ve kendileri için bir gelecek oluşturabilmeleri için destek gerek. Mesela, düzgün işleyen sağlık ocakları ve hastaneler, adli tıp ve karakol hizmetleri, kadınlar için danışma merkezleri, ücretsiz hukuk ve psikolojik danış-

manlık destekleri ve tabii sığınmaevleri lâzım. Devlet bunları ister kendi yapsın, ister başkasına yaptırsın. Önemli olan devletin taraf olması, kadınlara şiddetsiz bir yaşam sağlaması, bunu takip etmesi, uymayanı cezalandırması, yani kadınlara şiddetten uzak bir yaşamı garanti etmesi. Örneğin CEDAW, yani Birleşmiş Milletler'in Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi, kadınların eşitsizliğe, ayrımcılığa uğramasını önlemenin devletin görevi olduğunu söylüyor. Bu Sözleşme bir anlamda Kadın Hakları Anayasası, hem de Türkiye dahil 180 kadar ülkenin onayını almış bir Anayasa.

Bu yıl Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan'da, cinsiyetçi şiddet üzerine bir çalışma yaptınız. Neydi bu çalışma, kısaca anlatır mısınız?

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun (UNFPA) danışmanı olarak gitmiştim Güney Kafkaslar'a. Çeşitli devlet kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları gibi bağımsız kuruluşlar, Birleşmiş Milletler, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı, Avrupa Konseyi gibi uluslararası kuruluşlar ve birkaç özel sektör kuruluşuyla görüşmeler yaptık. Arzumuz, cinsiyetçilikten kaynaklanan şiddetle mücadele amacıyla bölgesel bir proje oluşturmaktı. Sonuçta toplam iki aylık bir çalışma ile bunu yaptık. Çoğul konuşuyorum, çünkü Norveç'li bir uzmanla birlikteydim.

Güney Kafkas ülkelerinden birkaç temel gözleminizi anlatır mısınız?

Kadın-erkek eşitsizliğinden kaynaklanan şiddet, Güney Kafkaslar'da da var ve yaygın. Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan, zaten oldukça muhafazakar ülkeler, mesela çok güçlü ve kapalı aile gelenekleri var. Sovyetler Birliği dağılınca, dini inançlar toplumda önemli bir güç haline gelmiş. Gelenekler kadın aleyhine ağır. Mesela, "iyi kadın evdeki tartışmayı asla dışarıya yansıtmaz" anlamına gelen bir atasözü her üç ülkede de var. Örneğin, eş seçerken bir oyun gibi uygulandığı anlatılan bir gelenekten söz ediliyor: erkek evlenmek istediği kadının üstüne yürürmüş, kadın kapıya doğru kaçarsa, bu onun iyi bir eş olamayacağını gösterirmiş, evin içine doğru kaçarsa, bu, iyi bir eş olacak, evin sırrını dışarı vurmayacak demekmiş, o kızla nişan takılırmış. Bu gelenek bence, bu ülkelerde de kadına yönelik eşlerarası şiddetin gizli-saklı kalmasının esas olduğunu gösteriyor. Dünyanın her yerinde olduğu gibi buralarda da şiddet evin mahremine gömülüyor.

Güney Kafkas ülkelerinde Sovyetler Birliği'nin çökmesiyle birlikte yaşananlar kadına yönelik şiddet açısından nasıl etkiler yapmış sizce?

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra üç ülke de gerçekten çok zor günler geçirmiş. Mesela, çatışmalar, iç savaşlar yaşamışlar. Kendi toprak bütünlüklerini oluşturmaları kolay olmamış, hâlâ da güçlükler var. Örneğin, Karabağ sorunu devam ediyor. Gürcistan'da Abazya ve Osetya'nın bağımsızlık çabaları sürüyor. Çeçenistan, halen Bağımsız Devletler Topluluğu içinde. Ayrıca çevrelerinde yaşanan büyük zorluklar da ülkelere yansıyor: Yüzbinlerce yerinden olmuş insan yaşıyor bu ülkelerde. Ekonomiler dağılmış, yeni yeni toparlanıyor. Yüzbinlerce Gürcü, Azeri, Ermeni başka topraklarda ekmeğini aramaya göçe çıkmış. Geride kalanlar yine kadınlar ve çocuklar. Çok güç şartlarda kalmışlar hem de. Devlet, kolluk hizmetleri, yasalar dağılmış, hiçbir güvenlik kalmamış bir dönem. Şimdi daha iyi şartlardalar, ama bu süreçler kadınların yaşamını çok etkilemiş, karşı

karşıya kaldıkları şiddeti çok artırmış. Hayat şartları hâlâ çok zor, yoksulluk derin, gelecek güvencesi çoğunluk insan için yok gibi... Kadınlar aileleri, çocukları koruyan en temel güç. Hâlâ çok iş yapıyor, pek çok işte çalışıyorlar; sigorta falan yok tabii... Erkekler ise eski güvenli işlerini kaybetmiş, yeni şartlara da uyum sağlayamamışlar. Aileler parçalanmış. Alkol tüketimi çok artmış. Kadına yönelik şiddetin her türü mevcut: sözel ve psikolojik şiddetten cinsel-fiziksel şiddete kadar. Ayrıca, kadın ticareti gibi önemli sorunlar da var.

Avantajlı oldukları hiçbir şey yok mu?

Bu olumsuzluklara karşın üç ülke de kendilerine göre bazı avantajlara sahip. Örneğin Azerbaycan petrolü sayesinde hızla gelişiyor. Gürcistan'da kadın hareketinin özellikle kadına yönelik şiddete karşı dayanışması güçlü, etkin. Ermenistan ise, diyasporasından, yani başka ülkelerde yaşayan Ermeniler'den destek alabiliyor. Üç ülke de Avrupa Konseyi'ne üyeliği çok önemsemiş, yönünü Avrupa'ya çevirmiş, modernleşmesini bu yönde adımlarla gerçekleştirmeyi esas tutmuş. Bu da, kadının insan hakları açısından önemli bir avantaj bence.

Proje'de nelere yer verdiniz? Proje gerçekleştiği takdirde, kadınlara ne gibi yararlar sağlayacak?

Geliştirdiğim proje uygulandığında üç ülkede de hem kadınların, hem de erkeklerin kadına yönelik şiddetle ilgili bilgi birikimi artacak. Kamu görevlileri de, mesela polisler, doktorlar da eğitilmiş olacak. Bazı önemli araştırmalar, mesela polis, hakim, savcı, gazeteci, doktor vb. meslek elemanları için davranış-tutum araştırmaları yapılmış olacak. İstatistik bilgiler gelişecek. Yasalar iyileşecek, en azından nasıl iyileşmeleri gerektiği belli olacak. Olmayan bazı devlet hizmetleri, örneğin devlete ait sığınmaevleri, kadın danışma merkezleri modellenecek.

Siz bu çalışma sırasında neler hissettiniz?

Bu çalışmada yer almaktan çok memnunum. Çalışma boyunca, Türkiye'de mevcut birçok kurum ve çalışmayla bu ülkelere destek olabileceğimizi düşündüm. Ama bizim de hâlâ kadına yönelik şiddetle mücadele için bir ülke eylem planımız yok. Bu da utanç verici.

Fazla çalışma, nereye kadar?

AV. SERAP ÖZDEMİR
Petrol-Ýþ Sendikasý
Hukuk Müþaviri

Fazla çalışma, çoğumuzun karşılaştığı bir durum. Süresi, ücreti hangi işlerde yapılıp yapılamayacağı yasalarla belirlenmiş. 18 yaşından küçükseniz, gebe ya da yeni doğum yapmış iseniz günlük çalışma süreniz yedi buçuk saati geçemez.

Yasa veya toplu iş sözleşmeleriyle belirlenen çalışma sürelerinin üzerindeki çalışmaya 'fazla çalışma' denir. Fazla çalışmanın her saati için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen tutarının yüzde elli yükseltilmesi suretiyle ödenir. Fazla çalışma ücreti toplu sözleşmelerle artırılabilir.

Fazla çalışma süresinin toplamı bir yılda 270 saatten fazla olamaz. Fazla çalışma sürelerinin hesabında yarım saatten az olan süreler yarım saat, yarım saati aşan süreler ise bir saat sayılır.

Fazla çalışma yaptırılabilmesi için işçinin rızasının alınması gerekir. Zorunlu nedenlerle veya olağanüstü durumlarda yapılan fazla çalışma için işçinin onayı alınmaz.

Normal çalışmanın üzerinde yapılan fazla çalışmalar, çalışanların sağlığını ve yaşamını etkileyeceğinden, yasada ve yönetmelikte fazla çalışma yapılamayacak işler ve işçiler tek tek sayılmıştır.

Gece işleri için uygun değil

a) Sağlık kuralları bakımından günde ancak 7,5 saat veya daha az çalışılması gereken işlerde fazla çalışma yaptırılamaz.

Günde 7,5 saat çalışılabilecek işler yönetmelikte şöyle sıralanmaktadır.

* Kurşun ve arsenik işleri, cam sanayi işleri, cıva sanayi işleri, çimento sanayi işleri, havagazı ve kok fabrikalarıyla termik santrallerdeki işler, çinko sanayi işleri, bakır sanayi işleri, alüminyum sanayi, demir ve çelik sanayi işleri, döküm sanayi işleri, kaplamacılık işleri, karpit sanayi işleri, asit sanayi işleri, akümülatör sanayi işleri, kaynak işleri, madenlere su verme işleri, kauçuk işlenmesi işleri, yeraltı işleri, radyoaktif ve radyoiyonizan maddelerle yapılan işler, gürültülü işler, su altında basınçlı hava içinde çalışmayı gerektiren işler, pnömokonyoz yapan tozlu işler, tarım ilaçları.

Günde 7,5 saatten az çalıştırılacak işler ise şunlardır:

* Su altında basınçlı hava içinde çalışmayı gerektiren işler, cıva işleri, kurşun işleri, karbon sülfür işleri, ensektisitler.

b) Gece işlerinde fazla çalışma yaptırılamaz.

c) Yeraltı ve sualtı işlerinde fazla çalışma yaptırılamaz.

Sağlığı uygun olmayan işçiler

a) 18 yaşından küçük işçilere, rızaları alınsa dahi fazla çalışma yaptırılamaz.

b) Doktor raporu ile sağlığı fazla çalışma yapmaya müsait olmayan işçilere de fazla çalışma yaptırılamaz.

c) Gebe, yeni doğum yapmış işçiler ile 0-1 yaş arası çocuğunu emziren kadın işçilere de fazla çalışma yaptırılamaz. Bu işçilerin günlük çalışma süresi 7,5 saati geçemez.

Yaz aylarında beslenmenize önem verin

Sıcaklar iyiden iyiye bastırdı… Etlileri, yağlıları listeden çıkardınız, sebzeler bile ağır geliyor. Ayrıca yedikleriniz nedeniyle bazen de zor durumda kalabiliyorsunuz. Sıcakların etkilerinden beslenmenize dikkat ederek korunmanız mümkün.

Yaz aylarının başlaması ile artan hava sıcaklıkları, birtakım sorunları da beraberinde getiriyor. Hava sıcaklıkları sağlığımızı pek çok yönden etkiliyor. Sıcak havalarla birlikte güneş çarpmalarından gıda zehirlenmesi ve sıvı kaybına kadar pek çok rahatsızlıkla karşı karşıya kalabiliyorsunuz. Bu olumsuz etkilerin bir kısmından yeterli ve dengeli beslenmeye dikkat ederek korunmak mümkün. İşte bu konuda yapmanız gerekenler:

Yazın sıcakların da etkisiyle vücutta fazla su kaybı meydana gelmesi sonucu bayılma hissi, bulantı, baş dönmesi gibi sağlık problemleri baş gösterebilir. Özellikle yaz aylarında terleme ile artan sıvı kaybını karşılamak amacıyla, günde en az 10-12 su bardağı su içmeye özen gösterin. Sıvı ihtiyacını karşılamak için süt, ayran, taze sıkılmış meyve suları, bitki ve meyve çaylarını tercih edin. Bebekler ve çocuklar sıvı kayıplarını ifade edemeyecekleri için anne-babaların dikkatli olması önemlidir. Yaz aylarında egzersiz ve spor yapılırken kış aylarına göre daha fazla sıvı kaybedileceği göz önüne alınarak yine sıvı tüketimine dikkat edilmesinde fayda vardır.

Günlük üç ana öğün tüketilmesi ve öğün atlanmaması önemlidir. Kahvaltı günün en önemli öğünü olup kahvaltıda şekersiz marmelatlar, az yağlı peynirler, içecek olarak süt, taze sıkılmış meyve suları, ıhlamur ve kuşburnu gibi bitki çayları tercih edilmelidir.

Yeterli ve dengeli beslenmenin önemi unutulmamalıdır. Et, yumurta, kuru baklagil grubunda et, tavuk, balık, yumurta ve nohut, kuru fasulye, mercimek gibi kuru baklagiller ile bir avuç kadar

fındık, ceviz vb. yağlı tohumlar; süt ve süt ürünleri grubunda süt, yoğurt, peynir ve ayran; sebzeler ve meyveler ile ekmek ve tahıllar grubunda pirinç, bulgur, mısır, çorba gibi besinler yer alır. Bunların hepsinden gerekli miktarda alınmalıdır.

Besinler pişirilirken ızgara, buğulama, haşlama yöntemleri tercih edilmelidir.

Enerjisi yüksek hamur tatlıları yerine sütlü tatlılar, meyve tatlıları, dondurma gibi tatlılar tercih edilmelidir.

Yaz aylarında artan sebze ve meyve çeşitlerinden yararlanmak ve günde en az beş porsiyon sebze ve meyve tüketmek çok önemlidir. Başta kanser, kalp-damar hastalıkları, sindirim sistemi hastalıkları (kabızlık vb.) gibi birçok hastalığın önlenmesinde, kan şekerinin düzenlenmesinde sebze ve meyveler önemli rol oynar. Ayrıca sebze ve meyvelerde bulunan C vitamini, antioksidan özellik gösterir. Örneğin yeşil biber, maydanoz, çilek, erik gibi sebze ve meyvelerde bol miktarda C vitamini yer alır. Yumurta, süt ve süt ürünleri, kayısı gibi besinlerde bulunan A vitamini ve kurubaklagil, fındık, ceviz gibi yağlı tohumlarda bulunan E vitamini yine antioksidan özellik gösterir ve yaz aylarında sıklıkla tüketilmelidir. Ayrıca sebze ve meyvelerdeki posa miktarının yüksek olması vücuttan zararlı maddelerin uzaklaştırılmasına ve kilo fazlası olanlarda kilo vermeye de yardımcı olur.

Yaz aylarında dışarıda ve açıkta satılan yiyeceklerin sindirim rahatsızlıkları ve gıda zehirlenmelerine yol açabileceği göz önünde bulundurularak, bunların tüketiminden kaçınılmalıdır. Sıcak havalarda besinlerin bozulma riski yüksektir. Özellikle et, süt ve sütlü ürünler potansiyel riske sahiptir.

Yaz sebze ve meyveleri çok yararlı

Sebze ve meyveler, içerdikleri bazı maddeler nedeniyle hastalıklara karşı koruyucu olabilirler. Örnek olarak:

Domates: Özellikle laykopen yönünden zengindir. Laykopenin antioksidan özelliği vardır.
Biber: Bol miktarda A ve C vitamini içerir.
Çilek: A, B1, B2, C ve K vitamini ve potasyum, fosfor gibi mineraller içerir.
Şeftali: Bol miktarda A ve C vitamini içerir.
Üzüm: Vücudu zararlı madde etkilerine karşı koruyan flavonoidleri içerir.

www.habersaglik.com

Kenelerle gelen tehlike

Son günlerde medyanın odaklandığı önemli olayların başında kene ısırmaları nedeniyle ortaya çıkan "Kırım Kongo Kanamalı Ateşi" hastalığı geliyor... Pek çok kişinin yaşamını yitirmesine yol açan bu hastalığa karşı uzmanlar, özellikle kırsal alanda bulunan aileleri uyarıyorlar

Bu hastalık kene tarafından ısırılma sonucu "Nairovirus" adı verilen bir RNA virüsünün vücuda girmesiyle oluşuyor. Dünyada ilk kez 1944 yılında Kırım'da saptandı ve daha sonra 1956 yılında Kongo'da görüldü. Bazı durumlarda virüsü taşıyan canlıların kanı veya vücut salgılarıyla temas sonucu hastalık bulaşabiliyor da.

Uzmanlara göre kene ısırması sonucu en geç 9 gün sonra, virüsü içeren kan veya vücut salgılarıyla temastan genellikle 5-6 -en geç 13- gün sonra hastalık belirtileri görülüyor. Hastalık ateş, üşüme, titreme, yaygın kas ağrıları, iştahsızlıkla başlayıp bulantı kusma, ishal gibi şikâyetlerle kendini gösteriyor. İlk günlerde yüz, boyun ve göğüste cilt içi kanamaları, gözlerde kızarıklık ile kollarda ve bacaklarda morluklar oluşabiliyor. Hastalık nedeni ile burun, idrar ve bağırsaklarda kanamalar da görülebiliyor. Karaciğer yetmezliğinin de gelişebildiği vakaların yaklaşık yüzde 30'u ölümle sonuçlanıyor. Hastalığın genellikle 2. haftasında ölüm vakaları meydana gelirken iyileşme hastalığın 9. ve 10. günlerinde gerçekleşiyor.

Sağlık kuruluşuna başvurulmalı

Hastalığın belirli bir tedavisi yok. Kan ve kan ürünlerinin verilmesi gibi destek tedavi yöntemleri uygulanıyor. Kenenin vücuttan çıkartılması için profesyonel yardım alınması çok gerekli ve önemli. Özel pensetler yardımı ile kene, bütün olarak vücuttan çıkartılmaya çalışılmalı, eter veya başka bir anestezik madde kullanılarak kenenin çıkartılması tercih edilmemelidir. Kene ısırığı sonrasında hemen koruyucu bir antibiyotik kullanılmaya başlanmasına gerek yoktur. Ancak kişinin ateş yüksekliği, ısırık sonrası 10 gün süreyle dikkatle izlenmelidir. Ateş yüksekliği veya başka herhangi bir klinik belirti durumunda zaman kaybedilmeden sağlık kuruluşuna başvurulmalıdır.

Hastalığa karşı korunma yöntemleri ise şöyle:

- Kırsal alanlarda çalışan ve hayvancılıkla uğraşanlar, pantolon paçalarını çoraplarının içine sokmalı,
- Böcek uzaklaştırıcı ilaçlar vücuda veya kıyafetlere uygulanmalı,
- Hayvandan kene çıkarmaya çalışırken eldiven kullanılmalı,
- Kırsal alanlarda bulunduktan sonra vücut, kene açısından dikkatle incelenmeli,
- Vücuda kene yapışması durumunda bir sağlık kuruluşuna başvurulmalı.

Az uyku şişmanlatıyor

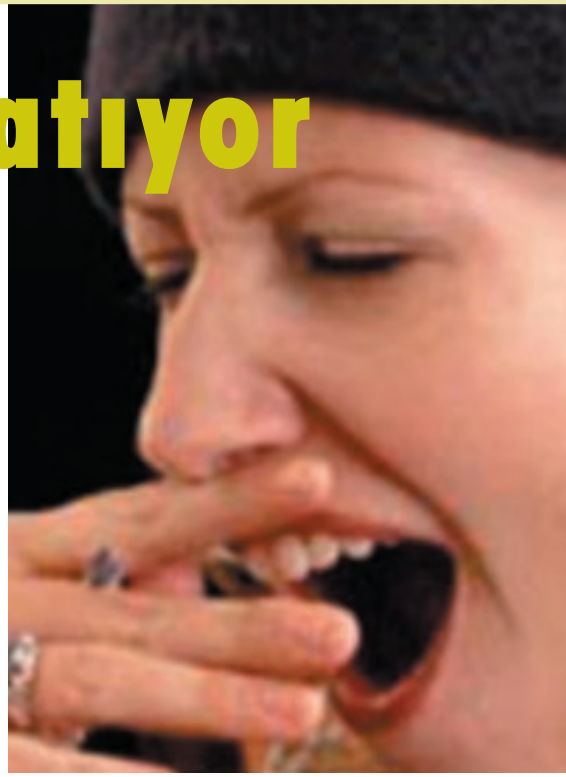

ABD'de yapılan bir araştırmaya göre, az uykunun orta yaşlı kadınlarda kilo almaya neden olabileceği belirlendi.

San Diego kentinde yapılan ABD Göğüs Hastalıkları Vakfı Yıllık Konferansı'nda sunulan araştırmaya göre, geceleri 5 saat veya daha az uyuyan kadınların, 7 saat uyuyanlara oranla yüzde 15 daha fazla obez olma riski bulunduğu ortaya çıktı.

Bulgular, ABD'de hemşirelerin sağlığı konusunda, 68 bin 183 orta yaşlı kadın üzerinde yapılan ve 16 yıl izlenen araştırma çerçevesinde elde edildi. Araştırmaya katılan hemşireler, 1986'dan itibaren uyku alışkanlıkları ve kiloları konusunda iki yılda bir araştırmacıları bilgilendirdiler.

Araştırmaya göre, geceleri 5 saat veya daha az uyuyan kadınlar, 10 yıl sonunda ortalama 2,5 kilo alırken, 7 saat uyuyanlar 0,7 kilo aldılar.

Araştırmayı yürüten Cleveland'daki Case Western Reserve Üniversitesi'nden Prof. Dr. Sanjay Patel, bu miktarın önemsiz gibi görünebileceğini, ancak bunun ortalama bir rakam olduğunu, çünkü pek çok kadının çok daha fazla kilo aldığını söyleyerek "az miktarda alınan kilo bile kalp ve diyabet hastalığı riskleri doğurabilir" dedi.

Hazırlayan: Selgin Zırhlı Kaplan

İtalya'dan sevgilerle

Dünyanın önemli mutfakları arasında yer alan İtalyan Mutfağı, aynı zamanda en sağlıklı mutfaklardan biridir. İtalya'nın ılıman iklimi, zeytinyağı, üzüm gibi ürünlerin yetişmesine elverişlidir. Yemeklerde zeytinyağı ağırlıklı olarak kullanıldığı gibi, şarap da içki olarak ihmal edilmez. Ülke ayrıca balık açısından da belli potansiyeli barındırır. Ama bu mutfağın gözdesi tabii ki pizza ve makarnalardır. Biz sizlere yaz mevsimine uygun bir makarna tarifi vermek istiyoruz.

HELLİM PEYNİRLİ MAKARNA SALATASI

Malzemeler
Yarım paket burgu makarna, bir yemek kaşığı zeytinyağı, dereotu, bir adet göbek salata, 200 gr hellim peyniri, iki yemek kaşığı margarin, yarım limonun suyu, saf zeytinyağı, bir tatlı kaşığı kekik, bir tatlı kaşığı fesleğen, iki adet havuç

Yapılışı

Makarnayı sekiz dakika kadar haşlayın. Daha sonra süzüp soğuk sudan geçirin. Hellim peynirini kesme şeker büyüklüğünde kesin. Havucu rendeleyin. Göbek salatayı ince ince doğrayın. Yayvan bir tavada rendelenmiş havucu ve kekiği margarinle kavurun.

Daha sonra hellim peynirini de ekleyip bir taşım daha pişirin. Servis tabağına göbek salatanın üzerine soğumuş makarnayı ekleyip iyice karıştırın. Sos olarak da zeytinyağını, limon suyunu ve kızarttığınız havuçlu harcı ekleyin.

TAM SICAK HAVALARA GÖRE: MEYVALI KUP

Malzemeler
İki su bardağı karışık meyve (küçük küçük doğranmış), iki çorba kaşığı toz şeker, iki tatlı kaşığı limon suyu, yedi çorba kaşığı vişne likörü, iki su bardağı limonlu dondurma, iki su bardağı böğürtlenli dondurma, 1/3 su bardağı kabuksuz badem (ortadan ikiye bölünmüş)

Hazırlanışı

Orta boy bir kâsede, karışık meyve, şeker, limon suyu ve altı çorba kaşığı vişne likörünü iyice karıştırın. Kâsenin üstünü kapatıp buzdolabında bir saat soğutun. Servis yapacağınız altı tane kup bardağını 30 dakika buzdolabında bekletin. Bir çorba kaşığı böğürtlenli dondurma ile bir çorba kaşığı limonlu dondurmayı bardaklara, aralarında biraz açıklık bırakarak yan yana koyun. Meyveleri buzdolabından çıkarıp, bir çorba kaşığı alarak dondurmaların arasına koyun.

Geri kalan vişne likörünü serpip, bademlerle süsleyerek hemen servis yapın. (Altı kişilik)

ÇAY SAATİ — KAYISILI KURABİYE

***Malzemeler**: Tuz, bir kg kayısı, iki su bardağı fındık, 200 gr margarin, 200 gr şeker, üç yumurta, üç çay bardağı un, bir limon kabuğu rendesi, iki tatlı kaşığı karbonat, iki yemek kaşığı pudra şekeri*

Hazırlanışı: Yıkadığınız kayısıları ortalarından bölüp çekirdeklerini çıkarın. Öte yanda fındıkları dövün. Yağ, şeker, yumurta, tuz, limon kabuğu rendesi, un ve karbonatı dövülmüş fındıklarla birlikte karıştırıp yoğurun ve elde ettiğiniz hamuru içini yağladığınız bir tepsiye yayın. Yarıdan böldüğünüz kayısıları kestiğiniz taraflar alta gelecek şekilde hamurun üzerine dizin ve kızgın fırında 30 dakika pişirin. Fırından çıkarınca üzerine pudra şekeri serpip servis yapın.

BESLENME

Yavaş yavaş yemek yiyin...

Özellikle tatilde farklı lezzetlerin olduğu ortamlarda işi sıkı tutmayabilirsiniz ama bazen yemek yeme tarzı da kilo almanıza yol açabilir...

Yemeğinizi yavaş ve sakin bir şekilde yiyin; aşırı doymuş hissetmeden önce yemeyi bırakın. Doyduğunuzu hissettiğiniz anda tabağınızı bırakın. Yemek sonrası tatlı yerine meyve yemenizde sayısız yarar var. Tatlı yemeyi çok istiyorsanız, sadece tadına bakın veya arkadaşınızla paylaşın. Bir sağlık probleminiz yoksa, alkollü içecekleri sınırlı miktarda tüketebilirsiniz. Alkollü içkiler genellikle iştah açarlar, o nedenle, limonlu soda veya ayranı tercih edin.

Daha sağlıklı ve düşük yağlı yiyecekler de tarzınızın bir parçası olabilir. Peynir, kepekli ekmek ve çiğ sebzelerden oluşan geleneksel bir kahvaltıyı tercih edebilirsiniz, ama kahvaltıda tahıllardan da vazgeçmeyin. Kuru meyve, süt ve tahıl gevreği güne iyi bir başlangıç yapmanızı sağlar.

Öğlen yemeği içinse başlangıç için taze sebzelerden hazırlanan bir salata veya bir kâse çorba uygundur. Ana yemek olarak ızgara veya fırında pişirilmiş balık, ya da tavuk yanında zeytinyağlı bir sebze ve bir dilim esmer ekmek yiyebilirsiniz. İçecek olarak ayranı tercih ederseniz, dengeli bir öğün tüketmiş olursunuz.

Aralardaki atıştırmalar ve şekerli içecekleri fazla tüketmeniz, tahmin edebileceğinizden daha fazla enerji almanızı sağlar. Aralarda yiyecek olarak meyve, içecek olarak su, soda, açık çay veya bitki çaylarını tercih edin.

Cemile Teyze'nin MUTFAĞINDAN

Bu yıl Temmuz geçen yıla nazaran hayli iyi geçiyor. Benim iyiden kastım çok sıcak olmaması. Fakat ne yazık ki Ortadoğu'da savaş rüzgârları eserken, Türkiye'de de işler hiç iç acıcı değil. Özelleştirmeler, işten atılmalar, namus cinayetleri... Ve birkaç namuslu ses dışında kimseden tık çıkmıyor. Bazen çok talihsiz bir dönemde dünyaya geldiğimi düşünüyorum. 70'li yıllarda kolektivizmin, işçi sınıfının, umudun günlerini yaşayan zavallı ben, 2000'lerin bu ben-merkezci, bananeci ikliminde nefessiz kalıyorum.

Kendimle de çok başbaşa kaldım galiba şu sıralar. Çocuklar ve torunlar tatildeler. Ben balkonda kan kırmızısı, yavru ağzı renkli sakız sardunyalarım, balkonumu ve salonumu kokusu ile cennete çeviren mis kokulu yaseminimle başbaşayım. Yanımda gazetelerim, limonlu demli çayım.

Oku ve düşün. Fikirler hiçbir zaman sıradan gerçekliğe bu kadar teslim olmamıştı galiba. En değişim yanlısı düşünceler ve onların taşıyıcıları bile eleştirdikleri toplumun değer yargılarına, yaşam biçimine teslim olmuş durumdalar. Eskiden muhalif olmanın bir etiği vardı. Düzene karşı çıkmak insana ahlâki bir takım sorumluluklar da yüklerdi. Bu etik duruştu muhalifi toplumun diğer fertleri karşında cazip kılan. Tutum alışları ve söyledikleri, biraz da bu nedenle dikkate alınırdı. Şimdi öyle mi yaa? Sömürenleri de, sömürüye karşı mücadele edenleri de bazı temel davranış ve tutumlarından anlayamıyorsunuz artık. Üzüntümden bazen donup kalıyorum. Böyle işte.

Siz benden sağlıklı beslenmeye ilişkin öğütler bekliyorsunuz yine, biliyorum. Bense derin mevzulara dalmış gibi görünüyorum... Evet, gibi görünüyorum ama bahsettiğim son derece hayata ve pratiğe ilişkin şeyler. Bu sayının bitkisi limon. Siz onu Akdeniz bitkisi olarak görüyorsunuz, biliyorum. Ama öyle değil. Limonun anayurdu Kuzey Hindistan. İlk kez 8. yüzyılda keşfedilen bu harika bitki, daha sonra Araplar aracılığıyla 12. yüzyılda Avrupa'ya getirildi. Bu tarihten itibaren başta Sicilya olmak üzere tüm Akdeniz ülkelerine dağıldı. Akdeniz iklimi ile özdeşleşen limon, salata ve yemeklerin yanı sıra tatlıların da baş tacı ve aynı zamanda sağlık kaynağıdır. Yazın benim gibi dolaşım sorunu olanlara özellikle tavsiye ederim. Her gün yarım limon suyunu ılık suya ekleyip balla tatlandırarak için, hem susuzluğunuzu giderir, hem de kan dolaşımınızı düzenler. Çocuğunuz iştahsız ise yemeklerden önce birkaç damla limon suyu içirin. Bu mideyi etkileyip iştahını artıracaktır.

Eşitlik ve adalet peşinde bir kadın işçi:

Adelheid Popp

Kadınlar bugün olduğu gibi dün de ikincil işgücü olarak görüldükleri için çok çok kötü koşullarda işçilik yaptılar... Fakat, bu özel ezilme halinin bilincine varıp direnenler, bizlere daha iyi koşulları armağan ettiler. Avusturya Kadın Hareketi'nin işçi önderi Adelheid Popp'un yaşamı bunun en iyi örneğidir.

Adelheid Popp'u tanıyor musunuz? Genel olarak kadın hareketine, özel olarak da Avusturya Kadın Hareketi'ne ilginiz yoksa büyük ihtimalle tanımazsınız. Varsa, Alman dilinde kadınlara ait internet sitelerinin hemen hemen hepsinde kısa veya uzun bir yaşam öyküsü bulursunuz ona ait. Kadın işçi önderi olarak geçer ismi genellikle. Adelheid, 19. yüzyılın sonlarında dünyanın derin alt üst oluşlar yaşadığı bir dönemde, Viyana yakınlarında Inzersdorf'da 1869 yılında beş çocuklu bir işçi ailesinin çocuğu olarak dünyaya geldi.

Onun yaşamı, işçi sınıfının en sıradan kazanımlara erişmek için ne büyük sıkıntılardan, ne tür mücadelelerden geçerek geldiğini göstermek açısından çok anlamlı.

Ayyaş ve asabi, sürekli karısını döven bir baba, gündelik hayatı idame ettirmek için kötü koşullarda çalışan mutsuz ve şefkatsiz bir anne. Adelheid'in çocukluğu ile ilgili iç burkucu anıları var:

"*Normal koşullarda büyüyen pek çok insan, yaşamları ağır darbelere uğradığı dönemlerde, mutlu ve tasasız gençlik günlerini hüzünlü bir minnettarlıkla anar ve 'keşke her şey eskisi gibi olabilseydi' diye iç geçirir. Bense, çocukluğumu başka duygularla anıyorum. Ne aydınlık bir nokta, ne bir güneş ışığı, ne de çocukluğuma eşlik eden anne sevgisi ve şefkatiyle dolu huzurlu bir yuva var hatırımda.*"

Küçük kız altı yaşındayken, baba kanserden yaşamını yitirir. Adelheid ve diğer dört kardeşi annenin yaşam mücadelesini desteklemek için çok küçük yaşlarda çalışmaya başlarlar.

1879 yılında annesi ile birlikte Viyana'ya taşınırlar. Elinde 4. sınıfa geçtiğine dair bir belge vardır, ama onun artık çalışma zamanı gelmiştir. 10 yaşında başlar işçilik serüveni... Önce hizmetçi, sonra terzi, daha sonra da fabrika işçisi olarak çalışır. 12 saatlik ağır çalışma koşullarında sağlığı sık sık bozulur ve iş değiştirmek zorunda kalır. En büyük zevki kitap okumaktır. "*Kentin kenar mahallesinin sahafından, boğazımdan kıstığım iki Kreuzer (o zamanki para birimi) karşılığında ödünç alabildiğim her şeyi okurdum*" diyor anılarında.

13 yaşında, yaşından büyük gösterdiği için bakır fabrikasında işçiliğe başlar. Genellikle kız çocuklarının çalıştırıldığı, kötü ısınan dikiş, düğme atölyelerinden kurtulduğu için sevinçlidir. Fakat bir süre sonra sağlığı bozulur, bu işin zehirle eşdeğer olduğunu söyler doktorlar ona.

Sürekli bayılır, doktora gitmesine rağmen kendini toparlayamaz, işten çıkmak zorunda kalır ama sağlık sorunları devam eder. Baygınlıkların kaynağı tespit edilemediği için psikiyatri kliniğine yatırılır. Hastane günlerini sever: "*O güne kadar en iyi yaşadığım günlerdi bunlar, bütün insanlar bana iyi davranıyordu, günde üç öğün yemek yiyordum, tadını hiç bilmediğim et ve hoşaf vermişlerdi bana.*"

İşçi sınıfının acılarını kavramak

Hastaneden çıktıktan sonra bir süre iş arar ve cam zımpara fabrikasında işe girer. 15 yaşındadır. Burada kendisinden çok büyük bir yöneticinin tacizine uğrar. Adamın bütün kızlara aynı biçimde davrandığını görünce dayanamaz, işten ayrılır. Anne ve ağabeyi durumu bilmelerine rağmen sebatkâr olmamakla, tembel olmakla suçlarlar onu. Fakat onun yaşama karşı bir duruşu, kendi doğruları vardır. Epey sıkıntıdan sonra büyük bir fabrikada iş bulur. İlk sosyal demokrat gazeteyi, kendisi de politik olan diğer ağabeyinin arkadaşı bir işçiden alır. Çok geçmeden de gazeteye abone olur. Gazeteyi içer adeta: "*Teorik makaleleri anlayamamıştım. Ama işçi sınıfının acılarını anlıyor, kavrıyordum. Bunların ışığında kendimi değerlendirmeyi, katlandığım her şeyin tanrı yazgısı olmadığını, tersine toplum düzenindeki eşitsizliklerden kaynaklandığını öğrendim.*"

İşçi hareketi tarihini okur, öğrendiklerini çevresine anlatmaya başlar. Çok iyi bir işçi olmaya özel özen gösterdiği için dikkatleri çekmesine rağmen

kimse ona bir şey yapamaz. Bir gün gazetesinde kadın sorunu hakkında bir makale okur ve çok etkilenir. Sosyalist harekette bir kadın olarak bir şeyler yapmak ister, ama sosyalist siyaset erkek işi olarak görülmektedir genellikle. 1889'da ağabeyiyle ilk katıldığı siyasi toplantıda, konuşmacıların sadece erkeklere seslendiğini, kadınlara seslenmediğini fark eder. Bunu takip eden toplantılarda da durum değişmez, hiç kimse kadın işçilerin sorunlarından bahsetmemektedir. Yıllardır çalışan ve kadın işçilerin yakıcı koşullarını yakından bilen biri olarak bu durum onu rahatsız eder. 1891'de ilk kez kadınların çok az olduğu bir toplantıda, kadın işçilerin sorunları üzerine konuşur, sosyalist işçilerden kadınların seslerine kulak vermelerini ve onları eğitmelerini talep eder. Büyük ilgi toplar, bundan sonra çeşitli toplantılarda defalarca kadın işçilerin sorunlarını irdeleyen konuşmalar yapar. Bu arada polisin de ilgisini çekmekte gecikmez:

"*Genel bir ilgi odağı haline gelmiştim. Gazetelerde yaptığım konuşmalardan söz ediliyor; polis, toplantılarda işçilerin sömürülmesine ve hizmetçilerin şiddete maruz kalmasına ilişkin verdiğim bazı örneklere dayanarak yaptığım suçlamalar konusunda ifademi almak üzere karakola çağırıyordu.*"

Genel olarak sosyalist propaganda da yapar, ama en hoşuna giden konu kadın işçilerin durumlarıdır. Çünkü bu alanda kendi deneyimlerini ve bilgilerini de anlatma fırsatı vardır. Onun çektikleri de diğer işçi kadınların çektiklerinin aynısıdır. Şöyle yansır bu durum anı defterine:

"*Çalışmamı böylesi zor koşullar altında yürüttüğüm için, sözlerimdeki gerçeklik daha yakıcı bir biçimde hissediliyordu. Kendimin de çektiği had safhadaki yokluk, sözlerimden sezilebiliyordu. Başkalarını bütün engelleri aşma konusunda harekete geçirmeye çağırdığımda, bu boş bir söylem olmazdı. Çünkü kendimde aynı güçlükteki engellere, maddi yoksunluğa ve annemin bana çektirdiği ruhsal eziyetlere karşı sürekli bir mücadele halindeydim.*"

Çocuklara eşi bakıyodu

Kızının Avusturya Sosyalist Hareketi içindeki konumundan habersiz annesi, onun bir an evvel evlenip çocuk sahibi olmasını arzulamaktadır. Adelheid'in en büyük isteği de annesinin kendisini anlaması, onunla öğünmesidir, ama yaşlı kadını ikna etmek çok zordur...

Friedrich Engels, A. Bebel, annesine onun sosyalist hareket içindeki yerini anlatmak üzere evlerine gelirler. Sonuç pek değişmez... Bu arada A. Popp sosyalizmin önderlerinden F. Engels'in devrim için çok önemli gördüğü, Arbeiterinenzeitung (Kadın İşçiler Gazetesi) editörlüğüne getirilir. 1894 yılında partinin muhasebe işlerine bakan ve gazeteyi çıkaranlar arasında bulunan kendinden 20 yaş büyük Julius Popp'la evlenir. Julius, Adelheid'in çabalarını destekleyen iyi bir eştir.

Adelheid parti faaliyetleri çerçevesinde konuşmalara katıldığında, 'çocukları bırakıyorum' diye üzülür, ama eşi ona her seferinde şu yanıtı verir: "*Kişisel olarak ve çocuklar için yanımda kalmanı istiyorum, ama yoldaşın olarak hiçbir engelin, seni sorumluluklarını yerine getirmekten alıkoymasına izin vermesini istemiyorum.*"

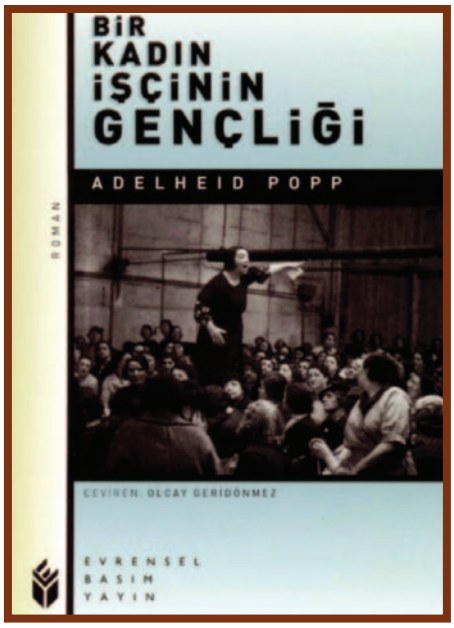

1897 yılında ilk çocuğunu dünyaya getirir, 1902 yılında ikinci bebeğine hamileyken Julius Popp yaşama veda eder. Adelheid, eşine karşı büyük sevgi ve saygı besler evlilikleri boyunca, onun ölümü ile büyük üzüntü yaşar, ama davaya karşı sorumlulukları vardır: "*Hiç kimse için kusursuz bir mutluluk olmadığı' düşüncesinden güç bulmaya çalışıyordum. Ve sosyalizm bana öyle çok şey vermiş, yaşamıma öyle büyük bir anlam katmıştı ki, kendimde birçok badireyi karamsarlığa düşmeden atlatacak gücü bulabiliyordum. Büyük bir davaya tutkuyla hizmet etmek, insana o kadar büyük bir huzur veriyor, yaşama öyle büyük bir anlam kazandırıyor ki, yılmadan çok şeye katlanmak mümkün olabiliyor. Bunu kendi yaşadıklarımdan öğrendim.*"

Eşinin ölümünden sonra Adelheid'in maddi durumu çok kötüleşir, iki oğlu da büyüyemeden Birinci Dünya Savaşı sırasında bir grip salgınında ölürler.

1919 yılında ilk kadın parlamenter olarak parlamentoya girer. Gruplarının bütün kadın politikasını o yönlendirir. Bunların arasında evlilik reformları, eşit işe eşit ücret, kürtaj yasasının gözden geçirilmesi de vardır. 1933 yılında yaş nedeniyle kendini politik faaliyetlerden geri çeken Adelheid Popp, 1939'da beyin kanaması sonucu yaşama veda eder.

Kaynaklar

Bir Kadın İşçinin Gençliği, Adelheid Popp, Evrensel Basım Yayın, 22 Temmuz 2006, İstanbul

www.ceiberweiber.at

Rodin İstanbul'daydı...

Ünlü Fransız heykeltıraş Rodin'in eserlerinden oluşan 'Heykelin Büyük Ustası Rodin İstanbul'da' sergisi bu yazın önemli sanat etkinliklerinden biriydi. Aylardan Haziran'dı ve biz de oradaydık... Biraz farklı şeyler gördük... İşte, gözümüze zihnimize takılanlar...

Necla Akgökçe

Şehrin nemli koyu sıcağının tersine, burası esintili ve ferah... Müzenin bahçe kapısında bulunan nöbetçi çok kibar bir biçimde, bize sergi için gelip gelmediğimizi soruyor. Yanıt olumlu: "Evet, 'Heykelin Büyük Ustası Rodin İstanbul'da' sergisini gezenler kervanına biz de katılmak istiyoruz, o nedenle buradayız." Park yerini tarif ediyor aynı mesafeli kibarlıkla. Sonra tırmanmaya başlıyoruz Sakıp Sabancı Müzesi'ne doğru. Rahmetli, "yüksel ki yerin o yer değildir" diyenlerdendi ne de olsa. Her şey tıkır tıkır işliyor... 10 YTL'lerimizi verip biletlerimizi alıp, üstlerimizi arattırıyoruz. Miting alanlarından alışkınız, biliyoruz ki kültür yalnız resim, heykel, edebiyatla sınırlı değil, polis devleti kültürü diye bir şey de var.

Bir cennet bahçesi letafetinde olan müze bahçesinden bir türlü ayrılamayan arkadaşımız, "ben burada çiçek kokuları içinde biraz oturup boğaz manzarası seyredeyim" şeklinde bizim içsel süreçlerimize de tercüman olan bir konuşma yapınca, kötü kötü bakıyor ziyaretçilerden birkaçı ona ve biz görgüsüz refakatçilere...

Kültür evrensel, yüce, her türlü siyasi, etnik, sınıfsal ve cinsiyetçi pratiklerin üstünde, ötesinde, berisinde bir yere sahip ve biz de onun için buradayız ya. "Şaka, şaka" diye gülüşüyoruz hain bakışlara karşı, yoksa 'linç kültürünün' nesneleri haline gelebiliriz her şeyin anlarla hesaplandığı, anlara bağlı olarak geliştiği sevgili memleketimizde. Başka bir vukuat olmadan giriyoruz müzeden içeri, elimize elektronik bir alet veriyorlar, heykel ve resim eskizlerinden haklarında bilgi olanları bu aletler aracılığıyla dinleyeceğiz... Teknoloji ve sanat iyi bir bileşim...

Evet, 13 haziran 2006'da açılan ve 3 Eylül'e kadar devam edecek olan; 19. yüzyılın en çalkantılı dönemlerinde heykel yapmaya başlayan ve çağına damgasını vuran ünlü Fransız heykeltıraş François-Auguste-René Rodin'in sergisini gezmeye başlıyoruz.

At heykelinin yerinde Victor Hugo

'Heykelin Büyük Ustası Rodin' sergisinde Fransa'nın başkenti Paris'teki Rodin Müzesi'nin koleksiyonundan seçilen 203 adet eser yer alıyor. Sergi için, Atlı Köşk'e adını veren bronz at heykeli, 1952 yılından bu yana durduğu kaideyi ilk kez terk etmiş. At heykelinin yerine Rodin'in Victor Hugo isimli heykeli k onulmuş.

Sefiller romanının yaratıcısı ünlü yazar ve düşünür Victor Hugo'yu temsil eden heykel, 1.85 m boyunda ve 2.85 m genişliğinde. Bence oraya çok yakışmış.

Usta heykeltıraşın 'Düşünen Adam', 'Calais Burjuvaları', 'Balzac ve Yürüyen Adam' ve 'Öpüşme' gibi çok tanınan heykellerinin de aralarında bulunduğu bronz, mermer, alçı yapıtlarının yanı sıra arşiv fotoğrafları, antik heykel koleksiyonundan parçalar ve çok sayıda deseni de sanatseverlerin beğenisine sunuluyor.

Serginin bir köşesinde de çok genç yaşta heykel yapmaya merak sarıp dönemi tüm tabularına karşın heykeltıraş olmayı seçen, daha sonra da Rodin'le bir gönül ilişkisi yaşayan ***Camille Claudel***'le olan yazışmalar, mektuplar yer alıyor. Rodin'le olan çalkantılı, ihanet ve tutku dolu ilişkisi neticesinde 30 yaşında akıl hastanesine düşen Claudel, orada 30 yıl kalmış. 19 yaşında ünlü heykeltıraş ile tanışan Camille'i, kimi sanat eleştirmenleri Rodin'den de yetenekli bulurlar. Ama o ne yazık ki eserlerinin büyük bir bölümünü bir sinir krizi neticesinde kırıp un ufak etmiş. Ondan geriye kıyımdan kurtulan birkaç heykel, Rodin'in hayat hikâyesinde "tutkulu aşk" diye bir bölüm ve hep aşk üzerinden tanımlanan filmler ve romanlar kalmış.

Camille Claudel

Ama biz Rodin sergisini geziyorduk değil mi?

Sergi müzenin üç katını da kaplıyor... Kimi eserlerin başında mekanik aletten kulağınıza gelen bilgilerin içinde "Doğaya ve gövdeye hayran olduğu için kadın bedenine de hayran olan Rodin'in ilham perileri olan isimsiz genç kadın bedenleri..." vs. türden yorumları duymak, cinsiyetçi ideolojinin kadına dayattığı, doğa ile özdeşleşme, onu doğuran bir beden olarak görme anlayışının sanattan ve sanat eleştirisinden de muaf olmadığını görmek bir kadın olarak beni ziyadesiyle irrite etmesine rağmen, İstanbul'a kadar gelmiş bu ünlü heykeltıraşın eserlerini kaçırmak doğru olmazdı…

Evet, gerçekten de Victor Hugo'ya Balzac'a, tüm bedeni kafasında yoğunlaşan Düşünen Adam'a, dünyayı kavramak üzere açılan o kocaman ele, birbirine karışan yarım bedenlere baktığınızda, sanat yapıtının insanın kendisini ve zamanını aşan büyüsüne kapılıp gidiyorsunuz. Ama her eserin ardında bir ezme, ezilme, bir hâkimiyet ve bir iktidar ilişkisi olduğunu ezilen sınıfa ve cinsiyete mensup biri olarak unutmamakta yarar var yine de... Bu, bizim tarihin, kültürün ve sanatın üzerine örtü attığı benzerlerimize karşı olan bir gönül borcumuz esasında. Sabancı ailesinin tüm fertlerini gösteren heykeli ve Victor Hugo'yu arkamızda bırakıp aşağıya doğru inerken, içimdeki hüznün güzel bir sergiyi gezme coşkusunu bastırdığını hissediyorum...

Rodin kimdir?

Paris'te 12 Kasım 1840 tarihinde dünyaya gelen François-Auguste-René Rodin, La Petite École (Küçük Okul) isimli Özel Desen ve Matematik Okulu'nda heykeli keşfetti ve desen becerisini geliştirdi. 1864'te ilk atölyesini tuttu. 1871'de Belçika'da ilk kez yapıtlarını sergiledi. Rodin, 17 Kasım 1917'de öldü ve Meudon'daki Villa des Brillants'ın bahçesine gömüldü.

Saçlarınızla barışık olun

Saç dökülmesi son zamanlarda erkekler kadar kadınları da tehdit ediyor. Araştırmalar, 20 yaşın üzerinde her kadının, yaşamının herhangi bir döneminde saç dökülmesi nedeniyle tıbbi yardıma ihtiyaç duyduğunu gösteriyor. Saç sağlığınız için yapmanız gerekenler var ama... İşte bunlardan birkaç tanesi...

Paket lastiği gibi üzeri kaplanmamış çıplak lastikleri toka niyetine kullandığınızda, saçlarınıza eziyet ettiğinizi biliyor musunuz? Saç telleri rahatlıkla bu lastiğe dolanır; hem düğüm olur hem de çabucak kırılırlar.

Doğru olan, üzeri kumaş ya da iplik dokuma olan tokaları kullanmaktır. Üstelik çeşitli renklerini bir arada kullanarak hoş şekiller yaratabilirsiniz.

Saçınızı kuruturken, fönü çeşitli yerlerden gelişi güzel tutmamalısınız. Bu uygulama saçınızın parlaklığını alır.

Daha fazla parlaklık için saç kurutma esnasında yapmanız gereken, fön makinesini köklerden uçlara doğru tutarak kurutmaktır.

Saçınızı asla sırılsıklamken taramaya kalkmayın. Saç ıslak olduğunda üç kat daha zayıftır ve kırılmaya müsaittir. Banyodan çıktıktan sonra bir süre havluyla bekleyin. Nemi alınmış saç, taranmaya en uygun saçtır. Bu arada kullanacağınız tarağın da geniş dişli olmasına dikkat edin.

Saç boyası kanser tuzağı

Barselona'daki Katalan Onkoloji Enstitüsü'nde yürütülen çalışmaya göre saç boyası kullanmak lenf kanseri riskini artırıyor.

Kendilerinde lenf kanseri tespit edilmiş kadınlardan yaklaşık yüzde 10'unun, hastalığa saç boyası nedeniyle yakalanmış olabileceği tahmin ediliyor. Saçlarını 12 yıldan fazla süredir boyatan insanlarda ise hastalığa yakalanma riskinin yüzde 26 oranında arttığı belirtiliyor.

Üzüm çekirdeği ile gelenler

Üzüm çekirdeği ekstresinin anti-oksidan özelliği ile yaşlanmayı azalttığı bir süredir biliniyor. Ama onun başka marifetleri de var:

- Sağlıklı saç üretimini destekler
- Kalbi korur
- Kanın pıhtılaşmasını engeller
- Kansere karşı direnç sağlar
- Alerjik belirtileri hafifletir
- E vitamininden 50 kat daha kuvvetli bir anti-oksidandır.

Biliyor muydunuz?

Domatesin içinde bulunan meyveye kırmızı rengini veren antioksidan özelliğine sahip likopenin de cilt yaşlanmasını önleyici özelliği vardır. Balaton Gölü kenarında yaşayan domates yetiştiricisi Macar kadınlar, pişmiş domates pürelerini yüzlerine sürerek güneşten korundukları gibi, geceleri kullandıkları, krem haline getirilmiş domates ile genç görünmeyi de başarıyorlarmış...

BİR ASKER TÜRKÜSÜ

Savaşa gitmemiz buyruldu
"Toprak için aslanlar gibi dövüşün" diyerek
Toprak için! Ama kimin toprağı? Söylenmedi bu
- Dere beyinin toprağı olsa gerek!

Savaşa gitmemiz buyruldu
"Özgürlük adına" diyerek
Özgürlük adına! Ama kimin özgürlüğü? Söylenmedi bu
Halkın özgürlüğü olmasa gerek!

Savaşa gitmemiz buyruldu
"Bizden" dendi "yardım bekliyor müttefik uluslar"
Ama en önemli şey unutuldu:
Kimin cebine girecek banknotlar?

Savaş kimisi için hayatla ödenen bir fatura
Milyonluk kazançtır kimisine
Çoçuklar, daha ne kadar -
Katlanacağız bu ağır işkenceye?

Demyan BEDNIY
(*Çeviri*: Ataol Behramoğlu)